

Nadzór pedagogiczny
System Ewaluacji Oświaty

RAPORT Z EWALUACJI CAŁOŚCIOWEJ

Wersja skrócona

**III Liceum Ogólnokształcące
Gorzów Wielkopolski**

Lubuski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim

Przebieg ewaluacji:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole (lub placówce) przez wizytatorów do spraw ewaluacji.

Ewaluacja polega na zbieraniu i analizowaniu informacji:

- o efektach działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki (na podstawie danych informujących o wynikach pracy szkoły (lub placówki) odzwierciedlonych w umiejętnościach, zachowaniach, postawach, działaniach uczniów i w osiągniętych przez nich rezultatach na różnego rodzaju testach, egzaminach),
- o procesach zachodzących w szkole lub placówce (na podstawie danych, które informują o procesach i działaniach zachodzących i podejmowanych w szkole (lub placówce), a decydujących o sposobie funkcjonowania, charakterze szkoły (lub placówki) i przede wszystkim prowadzących do pożądanego efektów),
- o funkcjonowaniu szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów (na podstawie danych informujących o sposobie współpracy ze środowiskiem i funkcjonowaniu w środowisku oraz wykorzystaniu tych zasobów w procesie nauczania i uczenia się),
- o zarządzaniu szkołą lub placówką (na podstawie danych informujących o sposobach zarządzania decydujących o jakości działań podejmowanych w szkole lub placówce).

Ewaluacja ma na celu zebranie informacji i ustalenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań zawartych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Szkoła lub placówka może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Opis metodologii:

Badanie zostało zrealizowane w dniach 14-04-2011 - 30-09-2011 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli Małgorzata Brodzińska, Grażyna Kołogrecka-Dul, Katarzyna Piechota.

W trakcie ewaluacji w placówce zbierano informacje pochodzące z wielu źródeł - dyrektora, uczących w szkole nauczycieli, innych pracowników, uczniów, rodziców, partnerów szkoły i przedstawicieli samorządu lokalnego. Do gromadzenia danych wykorzystano metody ilościowe (ankiety w wersji elektronicznej i papierowej), jakościowe (wywiady indywidualne, grupowe, obserwację i analizę źródeł zastanych). Zestawienie metod, technik doboru próby i liczby osób, które wzięły udział w badaniach znajduje się w tabeli poniżej.

Wywiady grupowe zostały przeprowadzone po realizacji i analizie ankiet, pełniąc wobec nich funkcję wyjaśniającą.

Kategoria badanych/źródła danych	Metoda/technika	Sposób doboru próby	Wielkość próby
Dyrektor szkoły	Indywidualny wywiad pogłębiony	nd	nd
Nauczyciele	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Szkoła, w której pracuję"	Badanie na próbie pełnej	25
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Nauczyciele zróżnicowani pod względem stażu, nauczanego przedmiotu i pracy w zespołach zadaniowych oraz pedagog szkolny	11
Pracownicy niepedagogiczni	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Pracownicy inni niż nauczyciele	4
Uczniowie	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Moja szkoła"	Badanie na próbie pełnej uczniów klas rok niższych od najstarszych	99
	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Mój dzień"	Badanie na próbie pełnej uczniów najstarszych klas	82
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele trzech ostatnich roczników, dobrani losowo	13
Rodzice	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele rady rodziców i rad klasowych, reprezentujący różne roczniki	8
	Ankieta audytoryjna (PAPI)	Badanie na próbie pełnej rodziców uczniów klas rok niższych od najstarszych	47
Partnerzy szkoły, przedstawiciele samorządu lokalnego	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji wskazanych przez dyrektora jako partnerzy	7
Obserwacja lekcji		Klasy trzecie i czwarte (szkoły podstawowe), klasy pierwsze (gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne)	nd
Obserwacja szkoły		Na zewnątrz, przed i po lekcjach, podczas przerw, podczas zajęć pozalekcyjnych	nd
Analiza dokumentów			

Informacja o szkole

Nazwa placówki	III Liceum Ogólnokształcące
Patron	Władysław Szafer
Typ placówki	Liceum ogólnokształcące
Miejscowość	Gorzów Wielkopolski
Ulica	Warszawska
Numer	18
Kod pocztowy	66-400
Urząd pocztowy	Gorzów Wlkp.
Telefon	0957202400
Fax	0957202149
Www	www.3lo.gorzow.pl
Regon	21105587400000
Publiczność	Publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	Brak specyfiki
Uczniowie, wychow., słuchacze	457
Oddziały	11
Nauczyciele pełnozatrudnieni	26
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	6
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	3
Średnia liczba uczących się w oddziale	41.55
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	17.58
Województwo	LUBUSKIE (08)
Powiat	Powiat m. Gorzów Wielkopolski (61)
Gmina	M. Gorzów Wielkopolski (01)
Typ gminy	
Liczba mieszkańców	
Wysokość wydatków na oświatę	
Stopa bezrobocia	

Wprowadzenie: obraz szkoły

III Liceum Ogólnokształcące wraz z gimnazjum i szkołą podstawową wchodzi w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 3 w Gorzowie Wlkp. Do liceum ogólnokształcącego uczęszcza 457 uczniów rekrutujących się z absolwentów gimnazjów gorzowskich oraz okolicznych, mniejszych miejscowości. Szkoła mieści się w centrum miasta przy ul. Warszawskiej 18. W bliskim sąsiedztwie znajdują się trzy instytucje kulturalne: Teatr im. J. Osterwy, Muzeum Lubuskie oraz Centrum Edukacji Artystycznej z Filharmonią Gorzowską.

Szkoła, jako jedno z siedmiu liceów ogólnokształcących w Gorzowie Wlkp., wiele uwagi poświęca wypracowywaniu atrakcyjnej oferty edukacyjnej, uwzględniającej potrzeby i możliwości jej uczniów oraz zasoby środowiska. Obecnie realizowane są dwie innowacje pedagogiczne o nazwach: „Bliżej teatru” (klasa teatralna) i „Utrwalić świat” (klasa fotograficzna), w ramach których prowadzone są dodatkowe zajęcia edukacyjne we współpracy z instytucjami środowiska kulturalnego, pozwalające uczniom poznać zagadnienia związane z pracą w teatrze oraz pracą fotografika. Szkoła od kilku lat opracowuje i realizuje projekty współfinansowane przez fundusze unijne („Poznaję siebie – rozwijam się – działam”; „Poznaję-Obszeruję-Rozumiem – mój niezwykły świat”), dzięki którym uczniowie biorą udział w atrakcyjnych zajęciach pozalekcyjnych. Oferta edukacyjna szkoły pozwala uczniom na odkrywanie własnych talentów, pasji i zamiłowań lecz przede wszystkim umożliwia realizację podstawy programowej, przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego oraz do dorosłego życia.

Głównym założeniem koncepcji pracy szkoły jest systematyczne podnoszenie efektywności kształcenia, z ukierunkowaniem na przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego. W tym celu działania szkoły koncentrują się na analizowaniu wyników egzaminów oraz wyciąganiu i wdrażaniu wniosków do pracy z uczniami przy zastosowaniu własnych programów edukacyjnych, jak np. program „Oswoić maturę”. Coraz lepsze, wysokie wyniki z przedmiotów obowiązkowych zdawanych na poziomie podstawowym oraz, najwyższa w Gorzowie Wlkp., Edukacyjna Wartość Dodana z matematyki wskazują na osiągnięcie przez szkołę założonego celu.

Nauczyciele traktują uczniów sprawiedliwie, starają się ich motywować do systematycznej pracy, głównie stosując punktowy system oceniania oraz konsekwentnie egzekwując wymagania edukacyjne. Uczniowie są świadomymi uczestnikami procesu edukacyjno-wychowawczego i potrafią wskazać potrzeby, które ich zdaniem szkoła zaspokaja w pełni lub tylko częściowo. Podejmują inicjatywy na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły. Są to przedsięwzięcia, wpisujące się w kalendarz imprez szkolnych, jak np.: „Pasjonada” czy „Święto szkoły”.

Wiele uwagi szkoła poświęca pracy wychowawczej. Rozwijają tolerancję, otwartość i wrażliwość na potrzeby innych ludzi, kształtują takie postawy jak aktywność, samodzielność i odpowiedzialność. Rodzice i uczniowie uznają te postawy za ważne i akceptują działania szkoły w tej dziedzinie. Aktywność uczniów przejawia się w podejmowaniu różnych inicjatyw, głównie w obszarze działalności pozalekcyjnej i pozaszkolnej. Na szczególną uwagę zasługuje działalność charytatywna na rzecz osób potrzebujących oraz zaangażowanie uczniów szkoły w pomoc przy organizacji i przebiegu imprez dla dzieci niepełnosprawnych z Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Gorzowie Wlkp. Uczniowie szkoły biorą aktywny udział w wielu akcjach społecznych na terenie miasta, w szczególności proekologicznych i prozdrowotnych, dzięki czemu są bardzo pozytywnie postrzegani przez lokalnych partnerów szkoły.

III LO jest szkołą bardzo aktywnie współpracującą ze środowiskiem lokalnym. Jest to współpraca wieloletnia, pozwalająca na zaspokojenie obustronnych potrzeb, przy wzajemnym wykorzystaniu możliwości. Poza Zespołem Kształcenia Specjalnego nr 1 w Gorzowie Wlkp., głównymi partnerami szkoły są takie instytucje gorzowskie jak: Oddział Ziemi Gorzowskiej PTTK, Teatr im. Juliusza Osterwy, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta, Przedszkole Miejskie nr 9 oraz Zakład Karny w Wawrowie.

Większość prowadzonych w szkole działań, podejmowanych zgodnie z założeniami koncepcji pracy, ma charakter systemowy. Poprzedza je diagnoza potrzeb i możliwości, działania są planowane, monitorowane i ewaluowane. W ich realizacji uczestniczą wszyscy nauczyciele, najczęściej współpracując w zespołach zadaniowych lub przedmiotowych. Dyrektor szkoły sprawuje nadzór pedagogiczny, który charakteryzuje się delegowaniem zadań i uprawnień oraz wysokim stopniem organizacji zespołowej pracy rady pedagogicznej w obszarze ewaluacji wewnętrznej.

Warunki lokalowe i wyposażenie szkoły umożliwiają realizację procesu dydaktyczno-wychowawczego. Dzięki

realizowanym w ostatnich latach projektem współfinansowanym z funduszy unijnych szkoła wzbogaciła się w projektory multimedialne, laptopy, tablicę interaktywną oraz pracownię fotograficzną. Połowa gabinetów lekcyjnych posiada dostęp do Internetu. Dyrektor prowadzi stopniową modernizację szkoły oraz przeprowadza bieżące remonty pozyskując środki, w tym na likwidację zniszczeń, do jakich doszło podczas pożaru dachu i ostatniego piętra szkoły w lipcu 2010 r.

Wyniki ewaluacji:

Obszar: Efekty

Wymaganie: *Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe*

Komentarz:

W szkole analizuje się wyniki egzaminu maturalnego mając na celu wzrost efektów kształcenia i podniesienia efektywności pracy szkoły. Stosuje się różne metody analizy, formułuje wnioski, które są wdrażane przez nauczycieli i dyrektora, a uzyskiwane efekty monitorowane.

Jak wynika z dokumentacji szkolnej oraz informacji udzielonych podczas wywiadu przez dyrektora i nauczycieli, analiza wyników egzaminu maturalnego prowadzona jest wielopoziomowo przez nauczycieli, zespoły przedmiotowe oraz dyrekcję szkoły i dotyczy: osiągnięć indywidualnych uczniów, zespołów klasowych i przedmiotowych oraz osiągnięć szkoły w porównaniu z wynikami w województwie/okręgu/kraju. Z zapisów w ewaluacji wewnętrznej wynika, że w roku szkolnym 2009/2010 ujednolicono sposób analizy wprowadzając arkusze indywidualnej analizy pisemnego egzaminu maturalnego, do których nauczyciele wpisują wyniki prowadzonej analizy ilościowej i jakościowej.

Analiza ilościowa egzaminu maturalnego dotyczy:

- liczby uczniów przystępujących do matury;
- średniej zdawalności;
- liczby uczniów dokonujących określonego wyboru przedmiotów na egzamin maturalny, w szczególności zdawanych w zakresie rozszerzonym;
- średniego wyniku uczniów zdających egzamin z danego przedmiotu w odniesieniu do trzech lat wstecz.

Analizie jakościowej poddaje się:

- poziom opanowania poszczególnych standardów egzaminacyjnych;
- stopień trudności poszczególnych zadań dla uczniów w odniesieniu do okręgu;
- przyczyny, dla których zadania w okręgu uważane za łatwe dla uczniów szkoły okazały się trudne;
- porównanie średnich wyników procentowych danej klasy/grupy z wynikami w województwie i okręgu;
- efekty pracy poszczególnych nauczycieli w kolejnych latach uzyskane przez porównywanie wyników osiągniętych przez ich uczniów w roku bieżącym (średnie wyniki procentowe, skale staninowe) z wynikami osiągniętymi w trzech minionych latach.

Dyrektor poinformował, że w szkole wraz z badaniem wyników egzaminu maturalnego, prowadzone jest równoległe badanie trendu efektywności pracy poszczególnych nauczycieli.

Z wypowiedzi nauczycieli i dyrektora wynika, że nauczyciele w ramach analizy wyników egzaminu maturalnego, sprawdzają jak sytuują się ich uczniowie na tle badanej populacji, porównują z wynikami z lat poprzednich, wypracowują wnioski do dalszej pracy. Wnioski końcowe z analizy ustalane są przez zespoły przedmiotowe i radę pedagogiczną. Nauczyciele w ankiecie (24/25) stwierdzili, iż znane są im w pełni wnioski z analizy wyników egzaminu zewnętrznego. Zgodnie z podaną przez dyrektora i nauczycieli informacją, wnioski z analizy wyników

egzaminu maturalnego są wdrażane przez nauczycieli indywidualnie lub we współpracy z dyrektorem oraz przez dyrektora szkoły. Nauczyciele w wywiadzie powiedzieli, że w celu poprawy efektów kształcenia uczniów klas niższych, na podstawie wniosków końcowych ustalają na rok następny zadania uwzględniane w indywidualnych planach podnoszenia efektywności kształcenia, sporządzanych i realizowanych przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów.

Przykłady realizowanych działań, które znalazły przełożenie na wzrost efektów kształcenia:

- wprowadzenie do procesu nauczania przez nauczycieli matematyki strategii rozwiązywania zadań zamkniętych;
- opracowanie i wprowadzenie do pracy z uczniami zbioru zadań z historii dotyczących analizy źródła ikonograficznego zawierającego satyrę;
- zwiększenie liczby zadań z języka angielskiego kształtujących umiejętności interpretacji tekstu;
- stosowanie różnych form pracy ćwiczących umiejętność prawidłowego tworzenia tekstu na języku niemieckim pod względem gramatycznym i leksykalnym.

W opinii nauczycieli i dyrektora, ważnym przedsięwzięciem, w ramach którego wdrażane są wnioski z analizy egzaminu maturalnego jest szkolny program „Oswoić maturę”. Polega on na przygotowywaniu przez nauczycieli testów na wzór testów maturalnych z uwzględnieniem zadań kształtujących umiejętności lub wiadomości, które „słabo wypadły” na maturze w ostatnim roku i przeprowadzaniu ich w klasach I i II w celu lepszego przygotowania uczniów klas niższych do egzaminu maturalnego. Co roku program jest ewaluowany i modyfikowany w zależności od wyników egzaminu zewnętrznego. Spośród 25 ankietowanych nauczycieli 12 stwierdziło, iż wdrażają wnioski z analizy wyników egzaminu maturalnego poprzez modyfikację i realizację programu „Oswoić maturę” oraz poprzez takie działania jak: modyfikacja planu wynikowego/rozkładu materiału/planu dydaktycznego, w tym metod i form pracy (16/25), motywowanie uczniów, planowanie pracy z uczniem słabym i zdolnym oraz planowanie pracy pedagoga.

Nauczyciele w wywiadzie powiedzieli, że we współpracy z dyrektorem wprowadza się wnioski z analizy egzaminu maturalnego dotyczące np. zwiększenia zakresu godzin do realizacji materiału programowego lub przyznanie dodatkowych godzin dla nauczyciela. Dyrektor szkoły poinformował, że wdraża wnioski z analizy egzaminu maturalnego planując lub modyfikując szkolny plan nauczania (np. wybór fizyki na maturze spowodował konieczność przeniesienia godzin zajęć edukacyjnych z kl. I i II również do klasy III) oraz dokonując oceny efektywności pracy nauczycieli, co jest wykorzystywane przez dyrektora przy ustalaniu oceny ich pracy i wysokości dodatku motywacyjnego.

W opinii dyrektora i nauczycieli wdrażane wnioski przyczyniają się do wzrostu efektów kształcenia i podniesienia efektywności pracy szkoły. Wnioski z analizy egzaminu maturalnego w roku 2009, zapisane w wynikach ewaluacji wewnętrznej wskazują, że średnie procentowe wyniki uczniów szkoły uzyskane z poszczególnych przedmiotów na egzaminie zdawanym na poziomie podstawowym w porównaniu ze średnimi procentowymi wynikami w województwie i okręgu w odniesieniu do uczniów liceum, są dużo wyższe (ok. 3 – 9 punktów procentowych, a z WOS nawet 16 punktów procentowych). W skali staninowej wyniki szkoły lokują się wyżej średniej oraz wśród wysokich i bardzo wysokich (oprócz chemii i fizyki).

Na poziomie podstawowym najwyższe wyniki staninowe w szkole w 2009 r. osiągnęli uczniowie z następujących przedmiotów: język polski – stanin 9 (najwyższy); język angielski – stanin 8 (bardzo wysoki); język niemiecki – stanin 8 (bardzo wysoki); język rosyjski – stanin 7 (wysoki); historia – stanin 7 (wysoki) i 9 (najwyższy); WOS – stanin 9 (najwyższy); biologia – stanin 8 (bardzo wysoki); geografia – stanin 8 (bardzo wysoki). Najslabiej wypadli uczniowie zdający chemię i fizykę (stanin 5). Na poziomie rozszerzonym uczniowie uzyskali nieco słabsze wyniki. W przedziałach staninowych, szkoła lokuje się w staninach od 4 (niżej średniej) do przedziałów wyżej średniej i wysoki.

Z analizy dokumentów wynika, iż w trzech ostatnich latach, kolejno: 2008, 2009, 2010 wynik w skali staninowej wykazywał tendencje wzrostową dla takich przedmiotów jak: język polski poziom podstawowy (7-9-8), język angielski poziom podstawowy (7-8-8), język angielski p. rozszerzony (3-5-5); język niemiecki p. podstawowy (6-8-7), matematyka p. podstawowy (6-9), chemia p. podstawowy (4-5-6), informatyka (4-7).

W opinii dyrektora, nauczycieli, partnerów lokalnych i samorządu sukcesem szkoły jest uzyskiwanie coraz lepszych

wyników egzaminu maturalnego, a w szczególności utrzymywanie tendencji wzrostowej i uzyskanie w 2010 r. wysokiego wskaźnika EWD (Edukacyjnej Wartości Dodanej) z matematyki, najwyższego w Gorzowie Wlkp. W opinii dyrektora EWD najlepiej świadczy o wzroście efektywności pracy szkoły. Wnioski z analizy wyników egzaminów są istotnym elementem dla promocji szkoły w środowisku lokalnym oraz prezentacji dorobku szkoły podczas rekrutacji uczniów do liceum.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na bardzo wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności*

Komentarz:

Uczniowie szkoły nabywają wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową. Dla osiągnięcia tego celu prowadzi się diagnozę wiedzy i umiejętności uczniów rozpoczynających naukę, monitoruje i analizuje ich osiągnięcia, postępy i możliwości podczas całego cyklu kształcenia, wierzy w możliwości uczniów.

Analiza dokumentów szkolnych wskazuje, że w roku szkolnym 2008/2009 wszyscy uczniowie w szkole uzyskali promocję do następnej klasy, w roku 2009/2010 – 0,3 % uczniów klas II promocji nie uzyskało. W ocenie ankietowanych nauczycieli uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową, przy czym 17/25 wskazuje wysoki stopień opanowania przez ich uczniów wiadomości i umiejętności opisanych w podstawie programowej, 8/25 na średni. Z informacji uzyskanych od dyrektora i nauczycieli w wywiadzie wynika, że szkoła w celu ustalenia możliwości rozwojowych oraz kierunków pracy z uczniami rozpoczynającymi naukę analizuje ich osiągnięcia edukacyjne, bada zainteresowania i potrzeby, analizuje dokumentację, w tym opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych. Nauczyciele w ankiecie i wywiadzie poinformowali, iż w celu wytyczenia sposobu i zakresu pracy na poszczególnych przedmiotach, szczegółowo analizują wyniki egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej poszczególnych uczniów z ustaleniem standardów egzaminacyjnych sprawiających im trudności, jak również wyniki testów przeprowadzanych w klasach pierwszych w ramach diagnozy wstępnej w zakresie umiejętności i wiadomości na takich przedmiotach, jak: język polski, języki obce, matematyka, historia, geografia, chemia, biologia. Z dokumentacji szkoły i wypowiedzi w ankiecie dla nauczycieli wynika, iż w trakcie nauki nauczyciele analizują osiągnięcia swoich uczniów (25/25), w tym 18/25 ankietowanych nauczycieli analizuje osiągnięcia wszystkich swoich uczniów, a 7/25 większości uczniów. Analiza dotyczy: bieżących wyników nauczania, wyników sprawdzianów, prac klasowych i innych form podlegających ocenie, wyników próbnego i końcowego egzaminu maturalnego, udziału i osiągnięć uczniów w konkursach i olimpiadach oraz frekwencji uczniów i klas. Jak wynika z ankiety i ewaluacji wewnętrznej na podstawie wyników analizy osiągnięć uczniów określa się ich postępy, stopień opanowania wiadomości i umiejętności oraz braki. Wyniki w zakresie postępów i osiągnięć porównywane są z wynikami z przed roku i 3 lat wstecz, przy czym analiza porównawcza uwzględnia wyniki diagnozy wstępnej i możliwości rozwojowe uczniów. Zgodnie z wypowiedzią dyrektora i nauczycieli uczniom z opiniami poradni psychologiczno-pedagogicznej dostosowuje się wymagania, obniża poziom punktów niezbędnych do uzyskania oceny dopuszczającej z 40% do 30%, uwzględnia się ich predyspozycje sportowe sytuując do odpowiednich dyscyplin na zajęciach wychowania fizycznego, proponuje zajęcia dodatkowe w celu wyrównania szans edukacyjnych, do ich potrzeb dostosowuje się program wychowawczy. W ocenie dyrektora liczba uczniów z deficytami rozkłada się równomiernie w poszczególnych klasach i nie ma większego wpływu na efekty kształcenia uzyskiwane przez szkołę, co potwierdza wynik EWD szkoły i pozytywne tendencje rozwojowe. Z analizy osiągnięć formułuje się i wdraża wnioski, jak poinformowali dyrektor i nauczyciele podczas wywiadu, co przekłada się na efekty kształcenia. Jako przykłady wdrożonych wniosków wynikających z analizy osiągnięć uczniów, które przyniosły efekty w postaci wzrostu wyników, nauczyciele w wywiadzie wymienili przedsięwzięcia: organizację określonych zajęć dodatkowych, kurs błyskawiczny z języka angielskiego („Short kurs”), realizacja zajęć z informatyki z uzyskiwaniem certyfikatu europejskiego. Dyrektor wskazał na wprowadzanie nowych programów edukacyjnych oraz ewaluację wewnątrzszkolnego systemu oceniania, której efektem było wprowadzenie punktowego sposobu oceniania, sprawiedliwszego i bardziej motywującego uczniów do nauki. W opinii nauczycieli wnioski z analizy osiągnięć dotyczące osiąganych wyników w ramach poszczególnych przedmiotów są pozytywne, w przypadku takich przedmiotów jak matematyka, biologia i geografia obserwuje się progresję.

Analiza osiągnięć w olimpiadach i konkursach, zgodnie z wypowiedzią dyrektora, wskazuje, że sukcesy uczniów w olimpiadach są ograniczone, lecz istnieje możliwość udziału w różnych konkursach, w których premiowana jest praca ucznia. Uczniowie szkoły osiągają dobre wyniki w konkursach artystycznych, co ma związek z realizowanymi innowacjami pedagogicznymi oraz w konkursach historycznych, związanych z realizacją projektów uczniowskich. Partnerzy lokalni szkoły w wywiadzie wskazali na szczególnie istotne w ich opinii umiejętności nabywane przez uczniów w szkole. Są to:

- uwrażliwienie na sztukę - dzięki realizacji kierunku artystycznego przez szkołę;
- umiejętności organizacyjne – dzięki temu, że szkoła pozwala uczniom na organizowanie różnych konkursów, aktywność w pomaganiu innym szkołom;
- rozwijanie aktywności uczniów w różnych obszarach edukacyjnych powiązanych z praktyką i życiem.

Uczniowie w ankiecie ocenili stopień trudności prowadzonych zajęć. 52 % ankietowanych uczniów (93/180) uważa, że prowadzone w szkole zajęcia są trudne, dla 48 % badanych uczniów są one łatwe. W opinii 65 ankietowanych uczniów (65/82) zajęcia, w których uczestniczyli w dniu badania były dostosowane do ich możliwości, 17/82 uczniów miało przeciwne zdanie. Nauczyciele dostrzegają możliwości uzyskania lepszych wyników przez uczniów oraz wierzą w ich możliwości. Wynika to z opinii wyrażonej w ankiecie, w której 22/25 ankietowanych nauczycieli twierdzi, że uczniowie uzyskują lepsze wyniki; mają chęć do nauki (20/25); w większości są zdyscyplinowani (24/25); przejawiają własną inicjatywę (22/25); są zaangażowani, aktywni (22/25). Uczniowie i rodzice w wywiadzie grupowym oraz w badaniu ankietowym zgadzają się z opinią nauczycieli. Zdaniem ankietowanych rodziców (40/47) nauczyciele w szkole wierzą w możliwości uczniów. Z ich wypowiedzi wynika, że okazywanie wiary przez nauczycieli w możliwości uczniów polega na powierzaniu im zadań do wykonania, za które ponoszą odpowiedzialność np. organizacja „połowinek” czy studniówki; okazywaniu uczniom zaufania i wiary w ich dobre zachowanie podczas wyjazdu na wycieczki. Rodzice podczas wywiadu stwierdzili również, że zdarzają się wypowiedzi nauczycieli, z których wynika, iż mają oni ograniczone zaufanie do uczniów np. gdy podczas wywiadówki nauczycielka już na początku roku prosiła rodziców, by monitorowali pracę swoich dzieci, ponieważ materiał jest trudny. Podczas wywiadu uczniowie stwierdzili, iż podczas zajęć nie odczuwają braku wiary ze strony nauczycieli w ich możliwości. Według uczniów, nauczyciele zachęcają ich do efektywniejszej pracy poprzez:

- zachęcanie ich do odpowiedzi i takie kierowanie nią, by uczeń odpowiedział lub rozwiązał zadanie;
- udzielanie pochwał dla tych uczniów, którzy obawiali się odpowiadać, ale dzięki nauczycielowi odpowiedzieli pozytywnie;
- zadawanie dodatkowych pytań;
- wyrażanie pozytywnych, motywujących opinii na temat możliwości edukacyjnych ucznia;
- różnicowanie oceniania na wychowaniu fizycznym w zależności od stopnia sprawności.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagań na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Uczniowie chętnie angażują się w zajęcia lekcyjne, a w szczególności w zajęcia pozalekcyjne prowadzone w szkole. Samodzielnie podejmują inicjatywy na rzecz własnego rozwoju, rozwoju szkoły i środowiska lokalnego. Ich pomysły są przez szkołę realizowane.

Obserwacja zajęć lekcyjnych oraz wypowiedzi ankietowanych nauczycieli (23/25), a także wypowiedzi rodziców (32/47) wskazują, iż uczniowie angażują się w zajęcia lekcyjne. Z ankiety dla nauczycieli oraz wywiadu wynika, że nauczyciele stosują różne metody angażujące uczniów do aktywności na lekcjach. Są to: przygotowywanie prezentacji multimedialnych, praca w grupie, praca metodą projektu, przygotowywanie i prowadzenie zajęć przez uczniów, dyskusje, rozwiązywanie zadań, problemów, analizowanie i wnioskowanie, przygotowywanie referatów, stosowanie metody dramy/inscenizacji, praca z tekstem. Uczniowie w badaniu ankietowym wypowiedzieli się na temat zainteresowania zajęciami lekcyjnymi. Około 44 % ankietowanych uczniów (79/181) uważa, że duża część zajęć (choć nie wszystkie) jest wciągająca i angażująca ich, 51 % (93/181) uważa, iż niektóre zajęcia są wciągające, ale zdarza się to dość rzadko, dla ok. 5 % badanych uczniów (9/181) wszystkie zajęcia szkolne nie są interesujące. W ankiecie uczniowie stwierdzili, że mają wpływ: na to co dzieje się na lekcjach (49/82), na zakres omawianego materiału (40/82), na organizację zajęć (40/82), stosunek nauczycieli do uczniów (30/82), wyposażenie szkoły (15/82).

Na temat zajęć pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę uczniowie wypowiedzieli się w badaniu ankietowym. Dla 63 % badanych uczniów (113/178), zajęcia pozalekcyjne są interesujące i wciągające. Spośród 47 badanych rodziców 19 przyznało, że ich dzieci uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych, w tym 15 uważa, że chętnie na nie uczęszczają. W opinii ankietowanych nauczycieli: uczniowie uczęszczają na zajęcia systematycznie i aktywnie w nich uczestniczą (8/25), mają wpływ na dobór realizowanych treści i metody pracy (5/25), realizują własne pomysły i zainteresowania (4/25). Nauczyciele w ankiecie wymienili formy zajęć pozalekcyjnych, na które uczniowie uczęszczają. Są to: zajęcia prowadzone w ramach projektu realizowanego ze środków EFS pod nazwą „Poznaję- Obserwuję-Rozumiem – mój niezwykajny zwyczajny świat”, konsultacje, dodatkowe zajęcia uzupełniające wiedzę, zajęcia przygotowujące do matury.

Spośród 179 ankietowanych uczniów 116 (65 % badanych) stwierdziło, że mają wpływ na to co się dzieje w szkole, 63/179 uczniów (35 %) uważa, iż takiego wpływu nie mają. Zgodnie z ankietą dotyczy on: organizacji zajęć (79/181), stosunku nauczycieli do uczniów (70/181), zakresu omawianego materiału (66/181), wyposażenia (27/181), inne (21/181). W wywiadzie uczniowie powiedzieli, że wszystkie ich pomysły, zgłaszane do dyrektora lub nauczycieli, są realizowane pod warunkiem, że są zaplanowane, widoczne jest zaangażowanie uczniów i są możliwe do zrealizowania. Uczniowie, dyrektor szkoły, nauczyciele i rodzice w wywiadach wymienili działania realizowane w szkole z inicjatywy młodzieży, takie jak: imprezy wpisujące się w tradycję szkoły, np. „Pasjonada” - impreza, na której uczniowie oraz zaproszeni goście mogą zaprezentować swoje własne pasje i zainteresowania, „Święto Szkoły” i inne imprezy organizowane przez Radę Uczniów Samorządu Uczniowskiego; koncerty charytatywne na rzecz innych osób, w tym współpraca z Fundacją „Mam Marzenie”. Ankietowani nauczyciele wskazali również na aktywność uczniów w takich działaniach jak:

- promocja szkoły (udział uczniów w organizowaniu Dnia Otwartego dla gimnazjalistów i targach edukacyjnych);
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, a w szczególności z Zespołem Kształcenia Specjalnego, hospicjum, schroniskiem dla zwierząt;
- akcje charytatywne: „Góra Grosza”, „Adopcja na odległość” i inne;
- udział w konkursach i innych rodzajach działań proponowanych przez nauczycieli.

Dyrektor i nauczyciele w wywiadzie stwierdzili, iż praca w samorządzie uczniowskim umożliwia młodzieży podejmowanie i zgłaszanie propozycji działań na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły, do których można zaliczyć: udział w opiniowaniu WSO, organizacja prawyborów, wpływ na tematykę godzin wychowawczych i zajęć dodatkowych. Uczniowie, rodzice i partnerzy szkoły w wywiadzie wskazali na możliwość realizowania przez

uczniów w szkole własnych scenariuszy i inscenizacji lub układów tanecznych. Uczniowie w wywiadzie wskazali też inicjatywy jak np. wycieczki zagraniczne czy sekcja strzelecka, które nie są realizowane ze względów finansowych.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Respektowane są normy społeczne*

Komentarz:

W szkole respektowane są normy społeczne. Uczniowie znają swoje prawa i obowiązki i stosują się do ustanowionych zasad. Szkoła podejmuje działania mające na celu zmniejszanie zagrożeń i wzmacnianie pożądanых zachowań uczniów, które analizuje się, ocenia ich skuteczność oraz modyfikuje w razie potrzeb, uwzględniając inicjatywy uczniów.

Obowiązujące w szkole normy i zasady właściwego zachowania są znane i zrozumiałe dla uczniów szkoły, co potwierdziło 94 % ankietowanych uczniów. W ankiecie wymienili znane im prawa, głównie w zakresie oceniania i funkcjonowania w szkole oraz obowiązki. Uczniowie wskazali na takie prawa, jak: prawo do poprawy jednej wybranej pracy klasowej, do poprawy oceny z jednej formy oceniania, zgłoszenia nie przygotowania do lekcji z przyczyn losowych, nie uczestniczenia w zajęciach wychowania fizycznego (3 x w semestrze), do szczęśliwego numerka, dostosowania kryteriów oceniania i wydłużenia czasu pracy na sprawdzianach w przypadku uczniów posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej, wyboru rodzaju zajęć pozalekcyjnych. Do obowiązków zaliczyli uczestniczenie w lekcjach oraz przygotowanie się do zajęć edukacyjnych. Uczniowie wiedzą, iż nie mogą ściągać na sprawdzianach pisemnych, wagarować, palić papierosów na terenie szkoły i poza szkołą, wychodzić poza teren szkoły w czasie lekcji, o czym mówił również dyrektor szkoły. Ustanowione w szkole zasady, w opinii 84/99 ankietowanych uczniów są przestrzegane przez nauczycieli (15 ankietowanych uczniów jest przeciwnego zdania).

Z dokumentacji szkolnej oraz opinii respondentów reprezentujących społeczność szkolną wynika, iż szkoła podejmuje działania mające na celu zmniejszanie zagrożeń i wzmacnianie pożądanых zachowań uczniów. Zgodnie z informacją udzieloną przez dyrektora prowadzone działania mają charakter planowany, zdarza się, że podejmowane są doraźnie, w reakcji na sygnały o zagrożeniu bezpieczeństwa uczniów. Jako działanie planowane dyrektor wskazał opracowanie i wdrożenie szkolnego systemu oddziaływań na rzecz eliminowania wagarów i palenia papierosów, który obejmuje:

- monitorowanie i analizę frekwencji prowadzoną przez wychowawców klas oraz motywowanie uczniów do obecności w szkole poprzez prowadzenie konkursu na najwyższą indywidualną i klasową frekwencję;
- pracę komisji opiekuńczo-wychowawczej realizowaną we współpracy z rodzicami;
- współpracę ze strażą miejską, która monitoruje teren poza szkołą.

Z informacji dyrektora i dokumentacji szkolnej wynika, iż w szkole prowadzi się diagnozę zagrożeń i zachowań uczniów (w 2010 r. wśród uczniów klas I przeprowadzono ankietę przygotowaną przez pedagoga szkolnego, dotyczącą atmosfery i bezpieczeństwa w szkole, a w 2011 r. – na temat środków psychoaktywnych) oraz bieżącą obserwację dokonywaną przez nauczycieli podczas dyżurów i w czasie lekcji, wskazaną też przez pracowników niepedagogicznych. Pracownicy niepedagogiczni w wywiadzie powiedzieli, że na kształtowanie właściwych zachowań uczniów ma wpływ praca pedagoga szkolnego i wychowawców oraz organizowanie w szkole różnych

impres. Dokumentacja szkolna zawiera informacje o realizowaniu programów profilaktycznych i prowadzeniu działań profilaktyczno-wychowawczych w zakresie higieny i ochrony zdrowia, organizowaniu warsztatów dla uczniów oraz spotkań ze specjalistami – w celu zmniejszania zagrożeń i wzmacnianie pożądaných zachowań uczniów w szkole.

Z opinii ankietowanych uczniów oraz wypowiedzi pracowników niepedagogicznych, rodziców i lokalnych partnerów, a także z obserwacji szkoły wynika, że szkoła jest bezpieczna. 87 ankietowanych uczniów (na 99) uważa, że w szkole nie ma miejsc niebezpiecznych. Pojedynczy uczniowie jako miejsca niebezpieczne wskazali: boisko, toalety, schody, klasa, korytarz, szatnia i parking. Według rodziców wypowiadających się podczas wywiadu wpływ na właściwe zachowania młodzieży i ich bezpieczeństwo ma mała liczba uczniów w szkole, dzięki czemu wszyscy uczniowie są rozpoznawalni. W opinii pracowników niepedagogicznych wpływ na bezpieczeństwo uczniów mają też takie działania jak: dbałość o porządek i stan techniczny wyposażenia oraz bazy lokalowej szkoły, organizowanie alarmów próbnych, stała opieka pielęgniarki lub higienistki. Lokalni partnerzy zwrócili uwagę na monitoring wizyjny i ogrodzenie.

W szkole nie ma problemu z narkotykami, zgodnie z wypowiedzią dyrektora i rodziców, mimo to szkoła reaguje na każdy sygnał i podejmuje doraźne działania profilaktyczne. Z informacji dyrektora i z dokumentacji szkolnej wynika, że szkoła wzięła udział w programie Lubuskiego Kuratora Oświaty dotyczącym przeciwdziałania narkomanii, w ramach którego prowadzono zajęcia dla uczniów i rodziców, a także realizowała program profilaktyczny na temat skutków nadużywania narkotyków „Decyzja należy do Ciebie”.

W opinii dyrektora szkoły wzmocnieniu pożądaných zachowań uczniów służyła analiza ocen zachowania, która spowodowała modyfikację zapisów w Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania, a w opinii partnerów lokalnych wyrażonej w wywiadzie, celowi temu służą dobrowolny udział szkoły w zewnętrznych konkursach profilaktycznych oraz przygotowywanie przez uczniów szkoły sztuki teatralnej o tematyce profilaktycznej.

W ankiecie 22/25 badanych nauczycieli stwierdziło, iż podejmowane przez nich działania wychowawcze uwzględniają inicjatywy lub opinie uczniów. Zgodnie z informacjami udzielonymi przez nauczycieli w wywiadzie i dyrektora, inicjatywy zgłaszane przez uczniów w minionym roku szkolnym dotyczyły: wyjazdów na wycieczki, w tym na wyższe uczelnie, nowych form integracji z wychowawcami, większej liczby zajęć zawodoznawczych. Uczniowie w wywiadzie wskazali na takie inicjatywy uczniowskie uwzględnione przez nauczycieli, jak: „szczęśliwy numer”, „kartki niepytki”, możliwość zwolnienia z odpowiedzi w dniu obchodów jakiegoś święta.

Prowadzone działania w opinii dyrektora, nauczycieli i zgodnie z wnioskami z ewaluacji wewnętrznej, przynoszą oczekiwane rezultaty: obserwuje się wzrost samokontroli uczniów; po wprowadzeniu kontraktów z uczniami sprawiającymi problemy wychowawcze wzrosła skuteczność pracy komisji opiekuńczo-wychowawczej. Z obserwacji lekcji i szkoły w czasie przerw oraz przed i po lekcjach, a także z wypowiedzi udzielonych w wywiadach przez dyrektora, nauczycieli i pracowników niepedagogicznych wynika, że uczniowie prezentują zachowania zgodne z wymaganiami. W ich opinii na terenie szkoły nie występuje zagrożenie związane z paleniem papierosów, uczniowie dbają o właściwy ubiór, kulturę języka i nie używają niecenzuralnego słownictwa. Według nauczycieli właściwe zachowania uczniów potwierdza ich chętnie i kulturalne uczestnictwo w spektaklach teatralnych. Dyrektor szkoły poinformował, że w ostatnim roku szkolnym jedynym powodem udzielenia uczniom kar statutowych było przekroczenie przez niektórych uczniów dopuszczalnego limitu godzin nieusprawiedliwionych. Pracownicy niepedagogiczni i partnerzy lokalni podkreślają pozytywne zachowania uczniów, takie jak: kulturę osobistą, aktywność, zaangażowanie, dociekliwość poznawczą, uczynność i wrażliwość na potrzeby innych ludzi. W opinii nauczycieli zdarzają się w szkole pojedyncze przypadki konfliktu ucznia z nauczycielem oraz wymuszania przez ucznia prawa do wypowiedzi podczas lekcji, a pracownicy niepedagogiczni zauważają takie niewłaściwe zachowanie, jak śmiecenie, co dotyczy bardzo małej grupy uczniów. 29/47 ankietowanych rodziców wyraziło opinię, że nauczyciele dostrzegają pozytywne zachowania ich dzieci, a 23/47 wskazało, iż pozytywne zachowania ich dzieci są chwalone przez nauczycieli.

Uczniowie w ankiecie stwierdzili, że czują się bezpieczni podczas lekcji (76/82) oraz podczas przerw międzylekcyjnych (76/82), 6 uczniów nie ma poczucia bezpieczeństwa w wymienionych sytuacjach. Połowa badanych uczniów czuje się bezpiecznie na terenie szkoły także poza godzinami jej pracy. Jednocześnie ankietowani uczniowie stwierdzili, że w ostatnim roku szkolnym miały miejsce zdarzenia niepożądane z punktu widzenia bezpieczeństwa. Wskazali następujące sytuacje:

- sami byli ofiarami obrażania (23/82);

- wiedzę o obrażaniu kolegi z klasy (4/82);
- wiedzę o kradzieży przedmiotu lub pieniędzy w klasie (15/82);
- sami byli ofiarą kradzieży (7/82);
- bójki z użyciem ostrych narzędzi (2/82), pobicie kolegi z klasy (1 uczeń) oraz wymuszanie na uczniu zakupów za własne pieniądze (1 uczeń).

Ankietowani rodzice (29/47) stwierdzili, że otrzymują informację na temat występujących w szkole zagrożeń. W opinii 35/47 ankietowanych rodziców nauczyciele szybko reagują na niewłaściwe zachowania uczniów oraz na ryzykowne zachowania uczniów (27/47), 6 rodziców wskazało, że „nie ma takich zachowań w szkole”.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy

Komentarz:

Szkoła posiada ustalone cele i kierunki pracy, które znane są społeczności szkolnej i akceptowane przez nią. Prowadzone w ramach koncepcji działania są adekwatne do założeń, podlegają ewaluacji i modyfikacji w zależności od potrzeb.

Koncepcja pracy szkoły została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Pedagogiczną w dniu 30.08.2010 r., zgodnie z protokołarzem RP. Nauczyciele w ankiecie (24/25) stwierdzili, że czują się jej współautorami. Dyrektor podczas wywiadu poinformował, że uczniowie i rodzice są zapoznawani z koncepcją pracy szkoły na początku roku szkolnego. Uczniowie wstępnie informowani są o pracy szkoły już podczas Dnia Otwartego oraz warsztatów integracyjnych, a po rozpoczęciu nauki wychowawcy klas zapoznają ich z programem wychowawczym, profilaktyki i dydaktycznym. Rodzicom koncepcja pracy szkoły, w tym cele i główne kierunki działania, propozycje dla uczniów oraz oczekiwania, prezentowana jest przez dyrekcję szkoły lub wychowawców klas na spotkaniu wrześniowym. Główne kierunki koncepcji pracy szkoły realizowane są poprzez działania zarówno o wieloletniej tradycji, jak i nowsze, występujące od 1–2 lat. Na zakończenie roku szkolnego prowadzona jest analiza zadań realizowanych w ramach koncepcji pracy szkoły, która dotyczy liczby zrealizowanych zadań i przyczyn ewentualnego nie zrealizowania. Nauczyciele przygotowują sprawozdania, formułują wnioski związane z realizacją zadań w minionym roku szkolnym i do pracy na następny rok, przedstawiają je radzie pedagogicznej, która podejmuje decyzje o ich wdrażaniu i modyfikowaniu w razie potrzeby. Nauczyciele podczas badania ankietowego (24/25) oraz dyrektor w wywiadzie potwierdzili, że analizą i modyfikacją koncepcji pracy szkoły zajmuje się dyrektor oraz cała rada pedagogiczna. W opinii dyrektora pozytywne wnioski z analizy zawsze oznaczają kontynuację działań w kolejnym roku, w razie potrzeby również ich modyfikację.

Z informacji udzielonych przez dyrektora, nauczycieli rodziców i pracowników niepedagogicznych wynika, iż do głównych kierunków pracy szkoły należy: **systematyczne podnoszenie jakości (efektywności) kształcenia, z ukierunkowaniem na przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego.** Realizacja tego kierunku koncepcji odbywa się poprzez szereg zaplanowanych działań edukacyjnych i wychowawczych prowadzonych przez nauczycieli od klasy pierwszej (diagnoza wstępna wiedzy i umiejętności uczniów, program "Oswoić maturę", dodatkowe zajęcia przygotowujące do egzaminu maturalnego, próbna matura w kl. III), jak również prowadzenie zajęć rozwijających wiedzę i zainteresowania, jak np. zajęcia z informatyki kończące się uzyskaniem certyfikatu europejskiego, które spotkały się z dużym zainteresowaniem uczniów i przyczyniły się do wzrostu liczby uczniów deklarujących przystąpienie do egzaminu maturalnego. W opinii dyrektora wszystkie podejmowane działania mobilizujące młodzież do nauki, prowadzone w celu podniesienia jakości kształcenia, takie jak ewaluacja WSO czy powrót do szkolnego konkursu na frekwencję wpisują się w wymienione wyżej założenie koncepcji pracy szkoły. Z wypowiedzi uczniów udzielonych podczas wywiadu wynika, iż są oni zainteresowani nauką, w szczególności w zakresie tych przedmiotów, z których chcieliby zdawać egzamin maturalny w zakresie rozszerzonym, akceptują nacisk na kształcenie w zakresie ekologii w związku z patronem szkoły Władysławem Szaferem, wybitnym biologiem i paleontologiem. W opinii rodziców i uczniów szkoła dba o rozwój sportowy uczniów prowadząc rozpoznawanie zainteresowań i możliwości w klasie I oraz wspierając ich dalszy rozwoju w określonej dyscyplinie sportowej.

Zgodnie z zapisami w dokumentacji szkolnej i informacjami udzielonymi przez dyrektora szkoły oraz nauczycieli drugim kierunkiem koncepcji pracy szkoły jest: **uatrakcyjnianie oferty szkoły, wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań.** Działania prowadzone w tym zakresie to:

1. Realizacja dwóch innowacji pedagogicznych: innowacja pod nazwą „Blżej teatru” – klasa teatralna i innowacja pod nazwą „Utrwalić świat” – klasa fotograficzna, przy czym wprowadzenie drugiej innowacji nastąpiło po analizie efektów pierwszej i uwzględnieniu inicjatywy uczniów. W klasie fotograficznej realizuje się zajęcia z fotografii oraz grafiki komputerowej, a w klasie teatralnej zajęcia związane z przygotowaniem inscenizacji teatralnych, prowadzone przez pracowników Teatru im. J. Osterwy w Gorzowie Wlkp. W opinii dyrektora wprowadzone innowacje pedagogiczne nie tylko umożliwiają rozwój zainteresowań uczniów, ale jednocześnie są przykładem stosowania nowatorskich rozwiązań programowych;

2. Opracowanie i zrealizowanie projektów z funduszy unijnych. W roku szkolnym 2010/2011 szkoła realizowała projekt pod nazwą: „Poznaję-Obszerwuję-Rozumiem – mój niezwykczajny zwyczajny świat”, w ramach którego uczniowie uczestniczyli w atrakcyjnych zajęciach pozalekcyjnych (fotograficznych, teatralnych, turystycznych). Duże zainteresowanie i akceptację uczniów uzyskał projekt "Śladami Patrona szkoły", w którym uczniowie nakręcili film o swoim patronie;
3. Wprowadzanie nowatorskich rozwiązań programowych zgłaszanych przez nauczycieli i uczniów np. wieczór kołęd w języku obcym, „Short kurs” – nowatorski sposób na powtórki do matury z języka angielskiego i inne. Rodzicom podoba się oferta szkoły w zakresie nauki języka rosyjskiego, który obecnie rzadko w szkołach występuje.

W opinii uczniów, dyrektora, nauczycieli i pracowników niepedagogicznych wyrażonej w wywiadach szkoła stwarza uczniom **możliwość rozwijania zainteresowań i pasji** dzięki temu, że odbywają się ciekawe zajęcia pozalekcyjne oraz takie imprezy jak „Pasjonada”. Dyrektor stwierdził, iż zajęcia realizowane w ramach projektów unijnych, pozwalające uczniom odkrywać własne talenty, pasje i zamiłowania, będą kontynuowane pomimo zakończenia projektu.

Zgodnie z wypowiedzią dyrektora, nauczycieli i pracowników niepedagogicznych istotnym ogniwem koncepcji pracy szkoły jest: **program wychowawczy**. Dyrektor zwrócił uwagę na to, iż zawiera on elementy realizowane obligatoryjnie na poszczególnych poziomach edukacyjnych oraz elementy fakultatywne, które mogą być zmieniane przez uczniów i nauczycieli. Taka struktura programu umożliwi uczniom i wychowawcom realizację własnych inicjatyw. Przykładem jest ostatnio wprowadzone do kalendarza imprez szkolnych z inicjatywy klas III „Święto szkoły” w dniu 03.03, a także zapisanie szkoły do klubu filmowego. Uczniowie i rodzice w wywiadzie stwierdzili, iż szkołę wyróżnia możliwość zgłaszania uwag i propozycji do prowadzonych działań, w tym możliwość zgłaszania i realizowania inicjatyw uwrażliwiających młodzież na potrzeby osób chorych lub potrzebujących, jak np.: koncert dla chorej koleżanki, połączony z aukcją w celu zebrania pieniędzy, czy „Adopcja na odległość” – szeroko prowadzona w szkole akcja pomocy dzieciom w Afryce.

Jak wynika z dokumentacji szkolnej oraz wypowiedzi nauczycieli koncepcja pracy szkoły zakłada: **zapewnienie możliwości nabywania przez uczniów umiejętności przydatnych w życiu**. Nauczyciele w wywiadzie powiedzieli, że cel osiąga się przez podejmowanie działań przygotowujących uczniów do dorosłego życia, jak np. organizowanie związanych z kształtowaniem postawy obywatelskiej spotkań z posłami na Sejm, prawyborów, naukę demokracji, obchody Światowego Dnia Walki z AIDS (młodzież przygotowała sztukę teatralną dotyczącą tej tematyki), a w opinii pracowników niepedagogicznych wyrażonej w wywiadzie również przez nauczanie fotografii, chodzenie do teatru, uczenie kultury osobistej, wychowywanie.

Kolejny element koncepcji pracy szkoły zapisany w dokumentacji szkolnej oraz wymieniony w wywiadach przez nauczycieli i dyrektora, to: **podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli**. Z informacji udzielonych przez dyrektora wynika, że szkoła umożliwia korzystanie w zależności od potrzeb z kursów doskonalących i nadających kwalifikacje, w tym egzaminatora, realizowanie studiów podyplomowych (przedsiębiorczość), studiowanie drugiego kierunku (pedagog studiuje psychologię). Dyrektor powiedział, iż analiza efektów pracy nauczycieli związanych z doskonaleniem zawodowym wskazuje na potrzebę modyfikacji dotychczasowego planu szkoleń w kierunku uzyskiwania kwalifikacji egzaminatora przez nauczycieli wszystkich przedmiotów występujących na maturze, a także uzyskiwania określonych umiejętności jak np. posługiwanie się tablicą interaktywną, platformą eTwinningową, które w opinii dyrektora przyczynią się również do uatrakcyjnienia oferty szkolnej.

Zgodnie z opinią nauczycieli, dyrektora i na podstawie dokumentacji szkolnej ważnym ogniwem koncepcji pracy szkoły jest: **dostosowywanie oferty szkoły do potrzeb środowiska**. Z wypowiedzi nauczycieli podczas wywiadu wynika, iż szkoła od wielu lat prowadzi działania na rzecz integracji ze środowiskiem lokalnym, które są modyfikowane w zależności od potrzeb i warunków społeczno-politycznych. Najważniejsze działania w ich opinii to: współpraca z Zespołem Kształcenia Specjalnego (pomoc w organizacji imprez uczniom niepełnosprawnym), Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną i Wydziałem Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Gorzowie Wlkp. (wspólna organizacja konkursu ekologicznego z okazji Dnia Patrona); praca Koła Wolontariatu (m.in. pomoc w hospicjum); współpraca z gimnazjami gorzowskimi (organizacja konkursu matematycznego) i innymi szkołami (np. „konkurs przeciągania liny” – impreza integracyjna).

Ważnym w opinii dyrektora elementem koncepcji, zapisanym w dokumentacji szkolnej jest: **modernizacja bazy**

szkoły. Gabinety szkolne sukcesywnie wyposaża się w sprzęt multimedialny, oprogramowanie do poszczególnych przedmiotów, zorganizowano kawiarenkę dla uczniów, prowadzi się remonty bieżące oraz wynikię ze zdarzeń losowych (pożar szkoły w roku szkolnym 2010/2011).

Zgodnie z opinią dyrektora wszystkie dziania podejmowane przez szkołę wpisują się w koncepcję jej pracy, są analizowane i modyfikowane jeśli wnioski z analizy nie są pozytywne. Przykładem jest prowadzona w ostatnim roku analiza informacji uzyskiwanych o losach absolwentów, która wykazała, że są one niewystarczające. Wniosek wskazywał na potrzebę zastosowania nowego sposobu zbierania informacji o losach absolwentów, w związku z czym opracowano i wprowadzono nową metodę jako modyfikację dotychczasowego sposobu. Wprowadzane dziania i ich modyfikacje, w opinii dyrektora, wpływają na jakość pracy szkoły, a w szczególności na podniesienie poziomu kształcenia oraz uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej, która skutecznie zapewnia szkole kandydatów podczas rekrutacji do klas pierwszych liceum ogólnokształcącego.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na bardzo wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Oferta edukacyjna umożliwi realizację podstawy programowej*

Komentarz:

Oferta edukacyjna umożliwi realizację podstawy programowej oraz rozwój zainteresowań uczniów, jest modyfikowana i wzbogacana. Szkoła podczas dodatkowych zajęć edukacyjnych prowadzonych w ramach dwóch innowacji pedagogicznych realizuje nowatorskie rozwiązania programowe. Proces realizacji podstawy programowej jest nadzorowany przez dyrektora szkoły.

Z informacji uzyskanych w wywiadach od dyrektora szkoły i nauczycieli oraz podczas obserwacji lekcji wynika, że programy nauczania poszczególnych przedmiotów uwzględniają wszystkie elementy podstawy programowej, takie jak: cele, treści, zadania, osiągnięcia. Podczas realizacji podstawy programowej, jak wynika z wypowiedzi nauczycieli, uwzględniają oni potrzeby edukacyjne wszystkich uczniów, w tym uczniów posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej. Uwzględniane są one na etapie planowania pracy i opracowywania wymagań edukacyjnych – kształtują kompetencje językowe, komunikacyjne, informatyczne, przez co stwarzają uczniom możliwości nabywania różnych umiejętności, które mogą być przydatne na rynku pracy lub na studiach.

W opinii dyrektora i nauczycieli uzyskanej podczas wywiadu, szkoła wzbogacając swoją ofertę edukacyjną przez wprowadzenie innowacji pedagogicznych rozszerza i modyfikuje treści programowe na takich przedmiotach jak: informatyka, wiedza o kulturze, język polski (np. wprowadza się treści z historii teatru, czytanie tekstu inscenizacyjnego). Poza tym oferuje uczniom dodatkowe zajęcia edukacyjne, realizowane według programów własnych, które pozwalają na pozyskanie wiedzy oraz umiejętności wykraczających poza podstawę programową (z zakresu teatru i fotografii). Również zajęcia prowadzone w ramach projektów unijnych umożliwiły uczniom uzyskanie nowych umiejętności oraz poznanie zawodów takich jak: fotograf, operator filmowy, dziennikarz, organizator turystyki.

Dla osiągnięcia celów i zadań określonych w podstawie programowej, w opinii nauczycieli i dyrektora wyrażonej w wywiadzie, obowiązkowe zajęcia edukacyjne wspomagane są przez realizację programów edukacyjnych, realizację zajęć pozalekcyjnych uwzględniających potrzeby uczniów posiadających trudności w nauce (zajęcia wyrównawcze z matematyki, języka polskiego, języków obcych) oraz potrzeby uczniów zdolnych, organizację wycieczek edukacyjnych i imprez kulturalnych, przygotowywanie uczniów do konkursów i olimpiad, organizowanie warsztatów zawodoznawczych w ramach współpracy z Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej OHP, warsztatów podnoszących samoocenę uczniów, spotkań z absolwentami. Dyrektor stwierdził, iż oferta edukacyjna szkoły wzbogacana jest również w obszarze stwarzania warunków do realizacji podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów np. w przypadku nauczania języków obcych oprócz obowiązkowych zajęć edukacyjnych organizuje się wyjazdy młodzieży do Niemiec, realizuje program eTwinning, modyfikuje ofertę przez wprowadzenie języka włoskiego, a w przypadku np. wiedzy o społeczeństwie organizuje się spotkania z parlamentarzystami.

Według ankietowanych nauczycieli zmiany wprowadzone w ostatnich latach do oferty szkoły w celu umożliwienia

uczniom pełniejszego, wielokierunkowego rozwoju, to:

- wprowadzenie innowacji pedagogicznych (23/25);
- realizacja projektu unijnego „Poznaję-Obszerwuję-Rozumiem – mój niezwykajny zwyczajny świat” (22/25);
- prowadzenie zajęć dla maturzystów, konsultacji dostosowanych do potrzeb uczniów, zajęć pozalekcyjnych (14/25);
- wprowadzenie nowych „rozszerzeń” (9/25);
- modyfikacja szkolnych planów nauczania i programów (9/25);
- wprowadzenie języka włoskiego (5/25).

Dyrektor poinformował, że szkoła bada potrzeby edukacyjne uczniów, w tym dotyczące realizacji przedmiotów nauczanych w zakresie rozszerzonym oraz wprowadza odpowiednie zmiany w planie nauczania. Z wypowiedzi uczniów w wywiadzie wynika, iż zmiany w planie szkolnym dotyczące przedmiotów nauczanych w zakresie rozszerzonym są przez nich oczekiwane, gdyż organizacja nauczania języków obcych w zakresie rozszerzonym ogranicza ich w zdawaniu egzaminu maturalnego z języka obcego w zakresie rozszerzonym. Uczniowie stwierdzili, że w klasie „informatyczno-matematycznej” chcieliby mieć wybór pomiędzy geografią i fizyką jako trzecim przedmiotem nauczonym w zakresie rozszerzonym, ponieważ wybierającym się na studia politechniczne fizyka jest bardziej potrzebna, a ponadto, ich zdaniem, brakuje rozszerzenia z chemii.

Ponad 3/4 ankietowanych uczniów (75/99) oraz 3/4 ankietowanych rodziców (35/47) uważa, że szkoła umożliwia uczniom nauczenie się najważniejszych dla nich rzeczy zaspokajając ich potrzeby edukacyjne, w tym:

- przygotowanie do egzaminu maturalnego i uzyskanie wiedzy ogólnej z poszczególnych przedmiotów maturalnych (69/99);
- przygotowanie do studiów, dorosłego życia, pracy zawodowej, funkcjonowania w społeczeństwie (36/99);
- rozwijania własnych zainteresowań (47/99);
- nauczenie się właściwych zachowań i postaw oraz zasad komunikacji z ludźmi, w tym pracy w zespole (29/99);
- posługiwanie się językiem obcym, w szczególności j. angielskim (27/99);
- nauczenie się samodzielności, radzenia sobie w trudnych sytuacjach, odpowiedzialności (16/99);
- zdobycie umiejętności skutecznego uczenia się, logicznego myślenia, kreatywności;
- nauczenie się: systematyczności, punktualności, rzetelności, dyscypliny;
- zdobycie umiejętności udzielania pierwszej pomocy;
- zdobycie takich umiejętności, jak: czytanie ze zrozumieniem, ładne wypowiedzanie się, szybkie i poprawne liczenie, robienie rysunków technicznych, dokładne i poprawna obsługa komputera, profesjonalne obycie się z aparatem fotograficznym.

W opinii partnerów lokalnych szkoła ukierunkowuje uczniów do wyboru określonych studiów i zawodów rozwijając zainteresowania ekologiczne, sportowe, pedagogiczne.

Według opinii dyrektora realizacja podstawy programowej jest obowiązkowa. Dyrektor i nauczyciele w wywiadzie twierdzą, iż proces ten jest monitorowany przez dyrektora szkoły w ramach nadzoru wewnętrznego, w tym podczas obserwacji lekcji oraz przez nauczycieli na bieżąco za pomocą dziennika lekcyjnego i na zakończenie roku podczas analizy stopnia realizacji programu nauczania. W opinii dyrektora monitorowanie podstawy programowej odbywa się w kontekście proponowanej przez szkołę oferty edukacyjnej.

Wymaganie: *Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany*

Komentarz:

Procesy edukacyjne są w szkole planowane, monitorowane i modyfikowane z udziałem nauczycieli i uczniów. Nauczyciele podejmują działania w celu motywowania i wspierania uczniów w osiągnięciu sukcesów edukacyjnych. Największa uwaga skierowana jest w szkole na uzyskiwanie przez uczniów dobrych wyników egzaminu maturalnego.

W szkole realizowana jest „stara” podstawa programowa, która nie zawiera zalecanych warunków i sposobu jej realizacji. Dyrektor oraz nauczyciele w wywiadzie i ankiecie (14/25) zwracają na to uwagę, wskazując, że podstawa programowa opisuje zadania szkoły, cele i treści nauczania oraz przewidywane osiągnięcia edukacyjne uczniów. Ich zdaniem zapisy podstawy programowej są w szkole realizowane.

Zdaniem dyrektora procesy edukacyjne są w szkole planowane na trzech płaszczyznach: nauczyciel (w zakresie nauczanego przedmiotu), nauczycielskie zespoły przedmiotowe i zadaniowe oraz rada pedagogiczna. Podstawą do planowania procesów edukacyjnych są analizy wyników egzaminu maturalnego. Na tej podstawie nauczyciele opracowują plan poprawy efektywności kształcenia w odniesieniu do swojego przedmiotu, zespoły przedmiotowe planują swoją pracę, określane zostają zadania dla Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli (WDN) oraz formułowane są wnioski do pracy na następny rok szkolny. Wszyscy ankietowani nauczyciele (25) potwierdzili planowanie procesów edukacyjnych w szkole. Podczas planowania nauczyciele biorą pod uwagę potrzeby i możliwości uczniów, czas potrzebny do realizacji danych treści, organizację roku szkolnego oraz liczebność klas, wyniki egzaminów zewnętrznych, diagnoz wstępnych i bieżących, zainteresowanie, zaangażowanie i inicjatywy uczniowskie oraz dostęp do pomocy dydaktycznych i stan zdrowia uczniów.

Dyrektor stwierdził, że prowadzi monitoring procesów edukacyjnych – jednocześnie na etapie planowania, realizacji i efektów. Dzieje się to poprzez: ankietowanie nauczycieli i uczniów w zakresie realizacji programu nauczania, obserwację zajęć oraz analizę realizacji planu podnoszenia efektywności kształcenia pod kątem trafności zaplanowanych działań. Rozbieżność między planem a jego realizacją i efektami jest impulsem do dokonywania korekt. Jako przykład takiego działania dyrektor podał monitoring wykorzystania siłowni oraz tablicy interaktywnej. W obu przypadkach stwierdzone zostało niewystarczające wykorzystanie tych środków dydaktycznych. W celu zwiększenia wykorzystania siłowni dyrektor polecił nauczycielom wychowania fizycznego wprowadzenie zmian w planach dydaktycznych. Natomiast w przypadku tablicy interaktywnej – zorganizował szkolenie nauczycieli z zakresu wykorzystania tego sprzętu w procesie dydaktycznym. Zdaniem ankietowanych nauczycieli w szkole monitoruje się (w kolejności częstości wskazań):

- wyniki egzaminu maturalnego,
- systematyczność sprawdzania wiedzy uczniów i oceniania,
- stopień przygotowania uczniów do matury,
- realizację podstawy programowej oraz szkolnych programów – wychowawczego, profilaktyki i poprawy frekwencji,
- bieżące wyniki nauczania,
- realizację zajęć dodatkowych,
- planowanie pracy dydaktycznej i wychowawczej,
- współpracę z rodzicami,

- osiągnięcia uczniów,
- wewnątrzszkolny i przedmiotowe systemy oceniania,
- skuteczność oddziaływań komisji opiekuńczo-wychowawczej.

Ankietowani nauczyciele za główne sposoby monitorowania tych zagadnień uznali analizę wyników egzaminów i diagnoz, dokumentacji przebiegu nauczania (przede wszystkim dzienników lekcyjnych), planów wynikowych i systemu oceniania oraz obserwację zajęć. Pracę w zakresie monitorowania nauczyciele wykonują samodzielnie oraz w ramach zespołów przedmiotowych, zadaniowych lub ewaluacyjnych.

Dyrektor powiedział w wywiadzie, że porównuje wyniki klasyfikacji w danym roku z wynikami z lat poprzednich, dokonuje analizy osiągnięć poszczególnych klas na poziomie szkoły – w odniesieniu do wcześniejszych wyników klasyfikacji danej klasy oraz poprzednich roczników, analizuje tendencję rozwojową szkoły i EWD. Nauczyciele w ankiecie stwierdzili, iż monitorują osiągnięcia wszystkich uczniów (24/25), a jeśli koncentrują się na wybranej ich grupie, są to uczniowie mający problemy w nauce (2/25). Systematycznie i w sposób zorganizowany analizę osiągnięć uczniów prowadzi 16/25 ankietowanych nauczycieli. Pozostali podejmują próby organizacji tej analizy (7) lub przeprowadzają ją gdy zajdzie potrzeba (2). Nauczyciele powiedzieli w wywiadzie, że dokonują analizy osiągnięć uczniów w zakresie przygotowania do egzaminu maturalnego oraz wyników tego egzaminu. Monitorowanie pozostałych osiągnięć uczniów odbywa się na bieżąco (wychowawca analizuje oceny bieżące) oraz okresowo – śródrocznie i rocznie. Są wówczas analizowane osiągnięcia edukacyjne i pozaedukacyjne uczniów, w tym osiągnięcia sportowe.

Podczas obserwacji szkoły stwierdzono, że informacje o sukcesach uczniów są w szkole prezentowane w postaci ekspozycji pucharów w gabinecie dyrektora, w gablotach oraz na tablicach informacyjnych w korytarzu szkolnym. Informacje te dotyczą publikacji prasowych na temat EWD w liceach, uzyskania międzynarodowego certyfikatu informatycznego przez 22 uczniów oraz osiągnięć sportowych uczniów.

Przykładami wykorzystania wniosków wpływających z monitorowania procesów edukacyjnych, w wskazanych przez nauczycieli i dyrektora w wywiadach są:

- modyfikacja zasad organizacji wycieczek szkolnych, Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania (WSO) w zakresie wprowadzenia systemu punktowego i sposobu naliczania punktów,
- organizacja konkursu na najlepszą frekwencję,
- modyfikacja działań związanych z przygotowaniem uczniów do egzaminu maturalnego.

Opracowanie i wdrożenie innowacji pedagogicznych było, zdaniem nauczycieli, odpowiedzią na zaobserwowane zainteresowania i uzdolnienia uczniów.

Zdaniem dyrektora, nauczyciele uczestniczą w wewnętrznych (WDN) i zewnętrznych (kursy, warsztaty) formach doskonalenia zawodowego w celu wzbogacenia własnego warsztatu pracy w zakresie metod aktywizujących i zastosowania technik multimedialnych w procesie dydaktycznym. Wszyscy ankietowani nauczyciele (25) dobierają metody pracy ze względu na treści nauczania i możliwości uczniów. Przy wyborze metod nauczania nauczyciele biorą po uwagę także: cele lekcji (24), potrzeby uczniów (22), dostęp do pomocy dydaktycznych (21), liczbę uczniów (20), inicjatywy uczniów (19) oraz miejsce realizacji zajęć, zaangażowanie i stan zdrowia uczniów, liczbę godzin na realizację materiału, specyfikę grupy, porę dnia i poziom zmęczenia uczniów. Ankietowani nauczyciele są zdania, iż spośród stosowanych przez nich metod, uczeniu się uczniów sprzyjają metody aktywizujące, w tym wykorzystujące pracę zespołową (14/25). Stosowanie pracy w grupach podczas niektórych lekcji potwierdzają dane uzyskane z ankiet dla uczniów (148/181) oraz z obserwacji lekcji (4/5). Wśród stosowanych przez siebie metod aktywizujących nauczyciele w wywiadzie i ankiecie wymienili także dyskusję i metodę projektu. Ta ostatnia metoda stosowana jest w szkole z różną częstotliwością – zdaniem 10/25 ankietowanych nauczycieli uczniowie wykonują jeden projekt w ciągu roku, u 8/25 nauczycieli – kilka razy w roku, a u 7/25 – rzadziej niż jeden raz w roku. W ankiecie nauczyciele wymienili inne, stosowane przez siebie metody: burzę mózgow, wchodzenie w role, inscenizację, mapę mentalną, symulację, studium przypadku, pracę z tekstem, metodę ćwiczeniową, pokazową, zadaniową. Dwóch nauczycieli, spośród 25 ankietowanych, wskazało rozwiązywanie problemów na lekcji jako stosowaną przez siebie metodę pracy, sprzyjającą uczeniu się. Według

110/181 ankietowanych uczniów oraz obserwowanych lekcji (3/5), metoda ta wykorzystywana jest na niektórych lekcjach. Nauczyciele w wywiadzie powiedzieli także, że w celu zwiększenia efektywności procesu uczenia się stosują formy pracy indywidualnej uczniów, co stwierdzono także podczas obserwacji zajęć (3/5). Podczas 3 z 5 obserwowanych lekcji nauczyciele zachęcali uczniów do wzajemnego uczenia się. Spośród ankietowanych uczniów kl. III, 54/82 było aktywnych na lekcjach, dla połowy uczniów lekcje były interesujące, a nauczyciele zainspirowali ich do refleksji nad tym, czego się nauczyli.

Poza stosowaniem określonych metod nauczania nauczyciele w ankiecie wskazują na rolę nowoczesnych środków dydaktycznych w procesie uczenia się uczniów (13/25). Uczniowie w ankietach stwierdzają wykorzystywanie przez nauczycieli projektora multimedialnego, komputera, tablicy interaktywnej i Internetu. Podczas wszystkich obserwowanych lekcji (5) nauczyciele wykorzystywali pomoce dydaktyczne, w tym projektory multimedialne. Poza tym wykorzystywane były podręczniki, kserowane zestawy zadań dla grup. Ankietowani nauczyciele (23/25) uznali, że szkoła zapewnia im możliwości korzystania z potrzebnych pomocy dydaktycznych, a pomieszczenia, w których prowadzą zajęcia sprzyjają osiąganiu zamierzonych celów (24/25). Obserwacja szkoły pozwoliła na stwierdzenie, że wielkość sal lekcyjnych jest odpowiednia do liczebności klas, a w siedmiu z nich znajduje się sprzęt umożliwiający korzystanie z technologii komunikacyjnych w pracy ucznia i nauczyciela.

Stosowany w szkole punktowy system oceniania, zdaniem rodziców biorących udział w wywiadzie i ankietowanych nauczycieli (10/25), motywuje uczniów do systematycznej pracy oraz inspirowanie do poprawy niekorzystnych wyników. Niemal wszyscy ankietowani nauczyciele (24/25) przekazują uczniom informację zwrotną, uzasadniającą ocenę, co stwierdzili uczniowie w ankietach (93/99). Według ankietowanych nauczycieli informacja zwrotna, przekazywana uczniom określa stan ich wiedzy, z informacją na temat popełnionych błędów i sposobu ich wyeliminowania. Nieliczni nauczyciele dostrzegają potrzebę odniesienia się do postępów ucznia w nauce (3/25) oraz zachęty do dalszej pracy (1/25). 64/99 ankietowanych uczniów wyraża opinię, że otrzymywana od nauczycieli informacja zwrotna nie odnosi się do poczynionych przez nich postępów, a 78/99 uczniów uważa, że nauczyciele podczas wystawiania oceny nie odnoszą się do ich wcześniejszych osiągnięć lub trudności. Podczas żadnej z lekcji nie zaobserwowano oceniania uczniów przez nauczycieli. Stwierdzono udzielanie przez nauczycieli opisowej informacji zwrotnej po odpowiedziach uczniów (3/5 obserwowanych zajęć). Informacja ta dotyczyła poprawienia błędów lub braków w wypowiedziach uczniowskich i uzasadnienia uznania tych wypowiedzi za błędne lub niepełne.

Zdaniem uczniów uczestniczących w wywiadzie i ankietach (55/82) nauczyciele udzielają uczniom wskazówek, które pomagają im w uczeniu się. Mają one charakter:

- techniczny (warsztaty doskonalące samodzielne uczenie się, wykorzystanie fiszek w nauce słówek, porządkowanie materiału przy pomocy grafów, map logicznych),
- inspirujący do poznania własnych predyspozycji (test samooceny, zajęcia z doradcą zawodowym),
- mobilizujący do systematyczności w uczeniu się.

Zdaniem uczniów oraz ankietowanych rodziców (34/47) wskazówki te są przydatne i uczniowie wykorzystują je podczas samodzielnego uczenia się. W opinii 39/47 ankietowanych rodziców ich dzieci umieją się uczyć.

Nauczyciele w ankiecie oraz uczniowie i rodzice w wywiadzie stwierdzili, że zarówno w celu motywowania, jak i wspierania uczniów, nauczyciele:

- wykorzystują aktywizujące metody i formy pracy na lekcji,
- indywidualizują proces nauczania (stopniowanie, różnicowanie oraz dostosowywanie wymagań edukacyjnych),
- pomagają uczniom, którzy mają problemy edukacyjne, w uzupełnianiu zaległości, zrozumieniu trudnych zagadnień,
- pracują dodatkowo z uczniami na zajęciach pozalekcyjnych (w tym na konsultacjach przedmiotowych),
- pomagają uczniom w przygotowaniu do konkursów,
- uzasadniają stawiane uczniom oceny,

- umożliwiają uczniom poprawę wyników różnych form sprawdzania wiedzy oraz uzyskanie dodatkowych punktów.

Uczniowie i rodzice nie wskazali innych, wymienionych przez nauczycieli, sposobów motywowania lub wspierania uczniów, tj.: koncentrowanie się na zaletach i postępach uczniów, a nie ich słabych stronach, podkreślanie sukcesów szkoły i uczniów. Zdaniem ankietowanych uczniów nauczyciele nigdy nie rozmawiają z uczniami na temat przyczyn ich sukcesów (50/99) lub trudności w nauce (41/99) oraz na temat ich postępów w nauce (40/99).

Uczniowie i rodzice stwierdzają w wywiadach, że nauczyciele, zwłaszcza matematyki, stawiają uczniom wysokie wymagania. Zadają dużą liczbę zadań do samodzielnego rozwiązania w domu, robią częste krótkie sprawdziany, co ma zachęcić uczniów do systematycznej pracy. Jednak nie wszyscy uczniowie uznają tę metodę za motywującą. Uczniowie ci są zdania, że taki styl pracy inspirowa do opuszczania lekcji lub ściągania od kolegów rozwiązań zadań. Na temat oceny metod motywowania uczniów stosowanych przez nauczycieli, rodzice w wywiadzie nie byli jednomyślni. Część rodziców wyraziła zadowolenie z metod stosowanych przez nauczycieli matematyki, doceniają ich zaangażowanie w osiąganie przez uczniów dobrych wyników na egzaminie maturalnym. Uważają, że nauczyciele, skutecznie motywują uczniów stosując surowe, "ostre" ocenianie. Pojawiła się także opinia, że w stosunku do niektórych uczniów ta metoda może zniechęcać i demotywować.

Ankietowani uczniowie stwierdzili, że są zmęczeni z powodu dużej liczby zajęć w szkole jednego dnia. Tego zdania była ponad połowa uczniów klas III (45/81), 65/99 uczniów klas II stwierdziło, że odczuwa zmęczenie kilka razy w tygodniu, a 14/99 – codziennie. Ponad połowa rodziców (25/47) jest zdania, że sposób ułożenia tygodniowego planu lekcji jest dla uczniów korzystny. Analiza obowiązującego planu lekcji pozwala na stwierdzenie, że liczba godzin zajęć dla poszczególnych klas jest rozłożona równomiernie w ciągu tygodnia. Przedmioty jednej grupy nie są zblokowane w planie jednego dnia. W wielu przypadkach przedmioty ścisłe, np. matematyka, rozpoczynają zajęcia w danym dniu.

Nauczyciele rzadko uwzględniają opinie uczniów o tym, jak chcieliby się uczyć – robi to 8 spośród 25 ankietowanych nauczycieli, a 17 z nich robi to na niektórych zajęciach. Uwzględnione przez nauczycieli pomysły dotyczyły: terminów testów i sprawdzianów, zajęć pozalekcyjnych, tematyki lekcji, metod pracy na lekcji, sposobu oceniania, tematów dodatkowych zadań domowych oraz zajęć dodatkowych. Podczas wywiadu nauczyciele stwierdzili, że uwzględniają opinie uczniów dotyczące procesu nauczania. Jako przykład nauczyciel języka obcego podał zwiększenie ilości rozmów indywidualnych w celu intensywniejszego rozwijania sprawności językowych, a inny nauczyciel uwzględnił sugestie uczniów w zakresie rozszerzania wskazanych przez nich zagadnień. Zdaniem ponad połowy uczniów (50/99), nauczyciele nigdy nie pytają ich o opinie dotyczące tematyki lub sposobu prowadzenia zajęć, 38/45 rodziców uważa, że nauczyciele nie uwzględniają opinii uczniów w tych sprawach. Większość ankietowanych rodziców (42/47) nie podała żadnego przykładu dotyczącego uwzględnienia przez nauczycieli opinii uczniów. Pozostali rodzice wymienili: wybieranie tematów lekcji, uwzględnianie opinii uczniów dotyczących zagadnień na WDŻ, wycieczek klasowych, pracy w grupach, tematu prezentacji. Jeden z rodziców stwierdził, że opinie uczniów uwzględniane są tylko na geografii.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagań na średnim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: C

Nauczyciele współpracują podczas planowania, realizacji, analizy i modyfikowaniu procesów edukacyjnych w szkole. Ich współpraca ma charakter zorganizowany, w ramach zespołów przedmiotowych i zadaniowych, a także nieformalny, koleżeński. W wyniku współpracy nauczycieli realizowane są w szkole innowacje pedagogiczne oraz liczne programy edukacyjne i wychowawcze.

Nauczyciele współdziałają przy tworzeniu procesów edukacyjnych. Wszyscy ankietowani nauczyciele (25) konsultują swoje plany zajęć edukacyjnych z innymi nauczycielami. O wspólnym planowaniu przez nauczycieli procesów edukacyjnych świadczą zapisy w dokumentacji szkolnej. Są to: roczny plan pracy szkoły, plany pracy zespołów przedmiotowych, sprawozdania z rocznych planów pracy tych zespołów, zapisy w protokołach posiedzeń rady pedagogicznej oraz programach wychowawczym i profilaktyki. Ww. dokumenty zawierają informacje na temat wspólnego wypracowywania narzędzi do badania wyników nauczania, opracowywania testów diagnostycznych. Wspólnie opracowywane są: lista tematów na ustny egzamin maturalny, schemat opisu bibliograficznego; planowane są zajęcia dodatkowe dla maturzystów i wypracowywane formy zachęcania ich do udziału w tych zajęciach. Nauczyciele dzielą się pracą przy przygotowaniu uczniów do konkursów zewnętrznych, wspólnie przygotowywane są wewnętrzzszkolne konkursy i turnieje. We współpracy wypracowany został sposób informowania uczniów i rodziców o poziomie sprawności fizycznej i uzyskanej punktacji na zajęciach wychowania fizycznego oraz wzór dostosowania wymagań edukacyjnych dla uczniów z dysfunkcjami.

W opinii dyrektora oraz ankietowanych nauczycieli zmiany dotyczące procesów edukacyjnych podejmowane są w szkole wspólnie. Zdaniem dyrektora jest to konieczne, ponieważ ich realizacja wymaga wspólnego działania. Ankietowani nauczyciele uważają, że mają możliwość wspólnego wypracowywania propozycji tych zmian w ramach zespołów przedmiotowych/zadaniowych lub podczas pracy w grupach na posiedzeniach rady pedagogicznej (12/25). Nauczyciele wskazują na kolegialność podejmowanych decyzji, które są zatwierdzane w wyniku głosowania, a także na możliwość zgłaszania własnych propozycji, które są analizowane – przez zespoły przedmiotowe/zadaniowe lub całą radę pedagogiczną. Przykładami zmian wprowadzonych w szkole w wyniku wspólnie podejmowanych decyzji są – zdaniem dyrektora i nauczycieli: innowacje pedagogiczne, program „Oswoić maturę” i zmiany w szkolnych planach nauczania, dotyczące przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym. Zmiany wprowadzone w wyniku wspólnych decyzji, wymienione przez ankietowanych nauczycieli to: wprowadzenie punktowego systemu oceniania, Kodeks III LO, Program Wychowawczy, Szkolny Program Profilaktyki, Program Poprawy Frekwencji, tygodniowy plan zajęć. Współpraca w zespołach przedmiotowych/zadaniowych, zdaniem dyrektora szkoły i ankietowanych nauczycieli (14/25), umożliwia udzielanie sobie nawzajem koleżeńskiego wsparcia w realizacji zadań edukacyjnych. Według ankietowanych nauczycieli dotyczy ono wymiany doświadczeń (dobór środków dydaktycznych, metod pracy, literatury), wspólnego opracowywania testów diagnostycznych, rozkładów materiału (z zachowaniem korelacji międzyprzedmiotowej), analizy wyników matur, ustalania sposobu realizacji ścieżek edukacyjnych oraz organizacji imprez i uroczystości szkolnych.

Według ankietowanych nauczycieli (20/25) współpraca między nauczycielami odbywa się w trakcie indywidualnych konsultacji i pomocy koleżeńskiej w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i organizacyjnych. Wskazali również na wsparcie i pomoc udzielane im przez pedagoga szkolnego, wychowawców klas i dyrektora. Opinie nauczycieli, dotyczące wsparcia udzielanego im przez pedagoga szkolnego, znalazły potwierdzenie w wywiadzie z dyrektorem. Dyrektor i nauczyciele w wywiadzie mówili o wprowadzeniu w szkole funkcji „wychowawcy wspierającego” – drugiego nauczyciela w każdej klasie, który wspomaga wychowawcę w kontaktach z rodzicami i innymi nauczycielami.

Dyrektor oraz nauczyciele w ankiecie i wywiadzie stwierdzili, że nauczyciele współpracują również przy analizowaniu procesów edukacyjnych. Według dyrektora, na początku każdego roku szkolnego rada pedagogiczna ustala cel, przedmiot i harmonogram ewaluacji wewnętrznej, powoływany jest zespół ds. ewaluacji wraz z liderem. Po zakończeniu badania, radzie pedagogicznej przedstawiany jest raport, zawierający wnioski, które są wdrażane w kolejnym roku szkolnym. Według ankietowanych nauczycieli dokonują tej analizy wspólnie z innymi, w ramach np. zespołów zadaniowych (24/25) lub przy okazji indywidualnych spotkań i rozmów (10/25). W wywiadzie nauczyciele wymienili przykłady dokonywanych wspólnie analiz: sposób i efektywność przygotowania

uczniów do matury, planowanie, realizacja i efekty działań wynikających z programu wychowawczego i innych programów szkolnych.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Kształtuje się postawy uczniów*

Komentarz:

Szkoła podejmuje różnorodne działania w celu kształtowania postaw uczniów. Są one spójne i akceptowane przez całą społeczność szkolną. Istotną rolę w określaniu tych działań odgrywają uczniowie. Inicjatywa uczniów dotyczy przede wszystkim działalności Rady Uczniów oraz pracy charytatywnej na rzecz osób potrzebujących.

Program Wychowawczy ma strukturę dwuczęściową – w części pierwszej znajdują się najważniejsze, priorytetowe działania, które muszą być zrealizowane w każdej klasie (wychowawca ma do dyspozycji scenariusze lekcji opracowane przez pedagoga), w drugiej – jest miejsce na realizację działań dostosowanych do wieku uczniów. Poziomowość wprowadzona jest na zasadzie myśli przewodniej: Integracja (kl. I) – Działanie (kl. II) – Przygotowanie do życia dorosłego (kl. III). Wynikają z tego obszary pracy wychowawczej, charakterystyczne dla poszczególnych klas – uczniowie klas pierwszych integrują się w zespołach klasowych i z pozostałymi uczniami szkoły, w klasie drugiej są najaktywniejsi w pracy na rzecz szkoły, a w klasie trzeciej uczestniczą w działaniach związanych z wyborem szkoły wyższej, zawodu oraz przygotowujących do życia w świecie dorosłych ludzi. Nauczyciele wyrazili w wywiadzie opinię, że działania wychowawcze zawarte w Programie wynikają ze zdiagnozowanych potrzeb uczniów. W ramach wewnętrznej ewaluacji Programu Wychowawczego, w roku 2010, przeprowadzona była wśród uczniów ankieta, dotycząca poziomu skuteczności konkretnych działań wychowawczych podejmowanych przez szkołę oraz ich zgodności z potrzebami uczniów i adekwatności do wstępnych założeń programu. Uczniowie mieli możliwość zaproponować treści i formy działań wychowawczych, o które należałoby wzbogacić Program Wychowawczy III LO. Wśród uczniów klas pierwszych zdiagnozowano wówczas chęć szybkiej integracji – nie tylko w ramach zespołu klasowego, ale także z całym rocznikiem. W związku z tym powstał pomysł organizacji, poczynawszy od 2010 r., „Bliskich Spotkań III-go Stopnia” – zajęć integracyjno-informacyjnych dla nowoprzyjętych uczniów, które odbywają się przed 31 sierpnia każdego roku.

Nauczyciele i dyrektor stwierdzili w wywiadzie, że wychowawcy poszczególnych klas (kl. I, kl. II, kl. III) tworzą zespoły opracowujące tematykę działań wychowawczych dla określonej grupy wiekowej, a następnie doprecyzowują planowane treści, adekwatnie do potrzeb swojej klasy. Uczniowie uczestniczą w tworzeniu i zmianie szkolnego systemu oddziaływań wychowawczych w opinii ankietowanych uczniów (52/99), nauczycieli (23/25), dyrektora szkoły i danych z ewaluacji wewnętrznej. Potrzeby uczniów w tym zakresie, według nauczycieli, są diagnozowane przez wychowawców klas na początku każdego roku szkolnego. Przykładem wykorzystania wyników tych diagnoz może być sposób realizacji warsztatów zawodoznawczych w Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej OHP, który zmienia się w zależności od zawodów, jakimi interesują się uczniowie. Jako przykład własnej aktywności i inicjatywy uczniowie podali w wywiadzie organizację wigilii klasowych. Nauczyciele w ankiecie uznali, że uczniowie mają wpływ na tematykę lekcji do dyspozycji wychowawcy klasy, działalność Rady Uczniów – głównie w zakresie organizacji imprez i konkursów, na organizację koncertów i akcji charytatywnych, a także organizację wycieczek klasowych i szkolnych. Ewaluacja wewnętrzna dostarczyła informacji, że treści realizowane na lekcjach wychowawczych w niewielkim stopniu wpływają na kształtowanie poglądów i postaw wychowanków, a uczniowie klas II i III oczekują podejmowania na nich zagadnień dotyczących przyszłego zawodu i wyboru kierunku studiów. Uwzględnianie przez nauczycieli uczniowskich propozycji odnotowano podczas 2 z 5 obserwowanych lekcji. Na pozostałych zajęciach uczniowie nie zgłaszali swoich propozycji, a nauczyciele nie tworzyli sytuacji inspirujących ich do tego. Potrzeba rozwijania tolerancji, wrażliwości, otwartości i szacunku dla drugiego człowieka oraz samodzielności w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach została określona zarówno przez uczniów, jak i przez nauczycieli w wywiadach. Promowanie przez szkołę systematyczności i obowiązkowości (w nauce i uczęszczaniu na zajęcia) oraz postaw prozdrowotnych (np. niepalenie papierosów) jest ważne w pracy wychowawczej szkoły w opinii nauczycieli, rodziców i pracowników pedagogicznych. Uczniowie zauważyli,

że w szkole oczekuje się od nich kultury osobistej, a nauczyciele wskazali na rozwijanie postaw obywatelskich.

Zgodnie z wypowiedziami nauczycieli, udzielonymi w wywiadzie, kształtowanie pożądaných postaw u uczniów odbywa się podczas zajęć, których uczniowie są:

a) odbiorcami – realizowanie programów, prowadzenie warsztatów lub zajęć w całych klasach, np.:

- w klasach I – warsztaty kształtujące postawy tolerancji wobec chorych na HIV/AIDS (we współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną),
- w klasach III – program „Cięża bez alkoholu”;

b) realizatorami działań:

- pomoc uczniów w organizacji imprez dla dzieci z Zakładu Kształcenia Specjalnego (uczniowie z różnych klas pomagają w organizacji i przebiegu 2 imprez każdego roku),
- wolontariat uczniowski na rzecz chorych pacjentów hospicjum,
- zbieranie funduszy z okazji Dnia Chorego,
- udział jednej z klas w akcji „Rzuć palenie razem z nami” (oplakatowanie miejsc użyteczności publicznej na terenie miasta i przygotowanie przedstawienia profilaktycznego dla całej szkoły).

W opinii nauczycieli, praca uczniów na rzecz dzieci z Zespołu Kształcenia Specjalnego kształtuje postawę tolerancji wobec osób niepełnosprawnych i otwartości na drugiego człowieka. Nauczyciele podkreślili, że z każdym rokiem zwiększa się liczba uczniów zainteresowanych tego typu działalnością, uczniowie chętnie organizują akcje charytatywne (np. koncerty) lub uczestniczą w nich. Uczniowie i rodzice w ankiecie uznają trafność przyjętych w szkole priorytetów wychowawczych – spośród 99 uczniów biorących udział w ankiecie 74 identyfikuje się postawami promowanymi przez szkołę, a 37/47 ankietowanych rodziców jest zdania, że sposób wychowania realizowany w szkole odpowiada potrzebom ich dzieci. Wszyscy ankietowani nauczyciele (25) i 47/99 ankietowanych uczniów stwierdzili, że dyskusja na temat pożądaných postaw uczniów miała miejsce w szkole w ciągu ostatnich 6 miesięcy, ponad połowa uczniów (51/99) uznała, że w zajęciach związanych z zachowaniem i relacjami z innymi ludźmi brali udział pół roku temu lub dawniej.

Zdaniem nauczycieli system planowania pracy przez wychowawców jest skuteczny. W opinii dyrektora plany pracy wychowawczej nauczycieli są spójne z koncepcją wychowawczą szkoły, wyrażoną w Programie Wychowawczym i podlegają nadzorowi pedagogicznemu (monitorowanie, ewaluacja wewnętrzna). Wnioski wynikające z tych działań są wdrażane, prowadzą do modyfikacji realizowanych programów i planów pracy. Przykładem na potwierdzenie tej opinii jest, zdaniem dyrektora, podjęcie działań, które wynikały ze stwierdzenia w szkole niskiej frekwencji. W celu mobilizacji uczniów do systematycznego uczęszczania na zajęcia ogłoszony został konkurs na najlepszą frekwencję. Klasa, która osiągnęła najlepszą frekwencję otrzymywała nagrodę. Po osiągnięciu poprawy frekwencji szkoła zrezygnowała z konkursu, ale po roku frekwencja ponownie spadła. Konkurs został reaktywowany, nagrodą główną jest dzień wolny od zajęć dydaktycznych, przeznaczony na zajęcia z wychowawcą klasy, o charakterze integracyjnym. Dyrektor analizuje również oceny zachowania uczniów – są one wysokie (tylko kilka dobrych), co jego zdaniem oznacza, że uczniowie stosują się do określonych w WSO norm zachowania. Nauczyciele stwierdzili, że w ich ocenie, działania wychowawcze są skuteczne – pozytywnie motywują uczniów, podnoszą ich samoocenę i wpływają na kształtowanie pożądaných społecznie postaw. Poprawa frekwencji uczniów została uznana przez nauczycieli w wywiadzie za największy ich sukces w oddziaływaniach wychowawczych – w klasach I i II wzrosła do 88,63 %. Jest to, jak poinformował dyrektor, najlepszy wynik w szkole od trzech lat. Poza poprawą frekwencji nauczyciele wymienili w wywiadzie także: zwiększenie zaangażowania uczniów w życie szkoły, noszenie przez uczniów stosownego stroju uczniowskiego, poprawę zachowania uczniów w miejscach publicznych, dojrzały odbiór filmów poruszających trudne, drastyczne tematy. Mimo zrozumienia przez uczniów znaczenia zdrowego stylu życia, systematyczności i obowiązkowości, nauczyciele przyznali, że działania podejmowane w tych obszarach nie przynoszą oczekiwanych rezultatów – mają trudności zwłaszcza ze skutecznym motywowaniem uczniów do uczenia się. W sytuacjach trudnych nauczyciele wspólnie ustalają sposób reagowania – w ramach zespołu wychowawczego, w grupach zainteresowanych danym problemem, z pedagogiem, albo z wychowawcą klasy. Nauczyciele zauważyli, że muszą czasem dokonywać modyfikacji swoich działań lub zmieniać realizowany program jeśli okazał się niewystarczająco skuteczny.

W opinii 73/99 ankietowanych uczniów nauczyciele traktują uczniów sprawiedliwie, 81/99 uczniów i 27/47 ankietowanych rodziców uważa, że uczniowie są traktowani na równi z innymi.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych*

Komentarz:

Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów odbywa się w szkole głównie w formie zajęć pozalekcyjnych. Szkoła zrealizowała w tym celu własny projekt edukacyjny, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

Według dyrektora, około 50% uczniów szkoły pochodzi z okolicznych małych miasteczek i w związku z tym mają małe możliwości rozwijania swoich zainteresowań i pasji. W każdej klasie jest 6-7 uczniów posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej w sprawie specyficznych problemów w nauce. Wszyscy ankietowani nauczyciele (25) stwierdzili, że diagnozują możliwości edukacyjne swoich uczniów – 17 z nich robi to w odniesieniu do wszystkich uczniów, a 8 – w odniesieniu do większości. Według ankietowanych nauczycieli, dzięki tej diagnozie otrzymują informacje o stopniu opanowania materiału przez uczniów i poziomie ich umiejętności w zakresie standardów egzaminacyjnych (10), o słabych i mocnych stronach uczniów (9). Informacja ta jest podstawą do formułowania przez nauczycieli wniosków do dalszej pracy – modyfikowania planów dydaktycznych (9) oraz metod, form pracy i wykorzystania środków dydaktycznych (8). Według 3 nauczycieli diagnoza ta pozwala na ustalenie uczniów, którzy wymagają pomocy. Dyrektor i nauczyciele w wywiadzie stwierdzili, że stosują indywidualizację procesu edukacyjnego podczas pracy na lekcjach oraz w czasie zajęć pozalekcyjnych. Różnicują trudność zadań na lekcji i prac domowych, tempo pracy, realizowane treści oraz metody pracy na lekcji, wykorzystując np. metodę projektu (np. projekt edukacyjny „Oferta turystyczna Gorzowa”) lub inspirując uczniów zdolnych do pracy dodatkowej (dodatkowe materiały, zadania, wykorzystywanie uczniów w roli eksperta, asystenta). Połowa ankietowanych uczniów (50/99) była zdania, że nauczyciele nie pomagają im, gdy mają trudności w nauce, a rodzice (36/47) stwierdzili w ankiecie, że ich dzieci nie są indywidualnie traktowane w szkole. Podczas 3 z 5 obserwowanych lekcji nauczyciel motywował uczniów do angażowania się, na żadnej z nich nie stwierdzono zróżnicowania sposobu motywowania.

W celu wspierania możliwości rozwoju uzdolnień uczniów szkoła opracowała własne, współfinansowane z funduszy unijnych, projekty edukacyjne na zajęcia pozalekcyjne. W latach 2007 – 2008 zrealizowano projekt „Poznaję siebie – rozwijam się – działam”, a w latach 2009 – 2011 „Poznaję-Obserwuję-Rozumiem – mój niezwykajny zwyczajny świat”. Realizacja tego ostatniego pozwoliła uczniom na poznanie specyfiki interesujących zawodów – operatora filmowego, fotografika, aktora, dziennikarza, redaktora. Zdaniem dyrektora, uczniowie uczestniczący w tych projektach wzmocnili wiarę w swoje możliwości i poczucie własnej wartości. Dyrektor powiedział, że szkoła jest również realizatorem działań wynikających z projektu opracowanego przez Miasto Gorzów Wlkp. (w ramach PO KL Działanie 9.2), dotyczącego prowadzenia zajęć wyrównujących szanse edukacyjne. W zajęciach tego typu, w roku szkolnym 2010/2011 uczestniczyło około 30% uczniów. Nauczyciele poszczególnych przedmiotów prowadzili także cotygodniowe konsultacje, zwłaszcza dla uczniów, którzy mają problemy w nauce i zaległości edukacyjne. Z konsultacji mógł skorzystać każdy potrzebujący pomocy uczeń, również uczniowie zdolni. O organizowaniu w szkole zajęć pozalekcyjnych, pozwalających na indywidualizację pracy z uczniem słabym i zdolnym, powiedzieli również w wywiadzie rodzice oraz lokalni partnerzy. Zdaniem rodziców podczas tych zajęć uczniowie mogą uzyskać pomoc w zrozumieniu bieżącego materiału, przygotowywać się do egzaminu maturalnego, rozwijać swoje zainteresowania (np. zajęcia fotograficzne), przygotowywać się do konkursów. Wewnętrzna ewaluacja dostarczyła informacji dotyczących uczestniczenia uczniów w zajęciach pozalekcyjnych: większym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia przygotowujące do egzaminu maturalnego, niewiele osób uczestniczyło w zajęciach sportowych i dziennikarskich, jednak ich zaangażowanie było duże. Sformułowany został wniosek, że zajęcia edukacyjne były adekwatne do potrzeb i zainteresowań uczniów, a zajęcia sportowe dostosowane do potrzeb i warunków bazowych szkoły. Partnerzy lokalni są zdania, że zajęcia

te są efektywne, skoro uczniowie osiągają sukcesy edukacyjne.

Zdaniem ankietowanych uczniów (50/99) nauczyciele w nich nie wierzą, mimo, iż mówią im, że mogą nauczyć się nawet trudnych rzeczy (66/99). Ponad połowa ankietowanych rodziców stwierdziła, że szkoła podejmuje starania w celu budowania u uczniów poczucia sukcesu na miarę własnych możliwości. Zadowolenie z efektów swojej pracy wyraziła mniej niż połowa ankietowanych uczniów (44/99), a ponad połowa z nich żałuje, że nie mogli osiągnąć więcej. W opinii dyrektora, wysoki wskaźnik EWD z matematyki i języka polskiego świadczy o skuteczności pracy nauczycieli i wykorzystaniu możliwości uczniów. Zdarzające się pojedyncze przypadki osiągania słabszych wyników przez uczniów zdolnych są, według dyrektora, skutkiem skomplikowanej sytuacji domowej tych uczniów. Jego zdaniem uczniowie są motywowani do pełnego wykorzystania swoich możliwości poprzez: WSO, typowanie uczniów do stypendiów za wyniki w nauce, przyznawanie nagród i pochwał, stwarzanie możliwości udziału w różnych konkursach, promowanie i wspieranie uczniów utalentowanych (np. uczennicy, która wydała książkę), prezentację osiągnięć uczniów np. za pośrednictwem strony internetowej. Rodzice w wywiadzie wyrazili ubolewanie, że ich dzieci nie mają wystarczająco dużo czasu na przygotowywanie się do konkursów, ponieważ poświęcają go przede wszystkim na bieżącą naukę.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju*

Komentarz:

Szkoła współpracuje z różnymi podmiotami działającymi w środowisku. Uczniowie i nauczyciele chętnie podejmują inicjatywy na rzecz środowiska. Współpraca wpływa korzystnie na rozwój edukacyjny i wychowawczy uczniów oraz środowiska lokalnego, w którym szkoła funkcjonuje.

Dyrektor stwierdził, że szkoła zbierała informacje na temat potrzeb i możliwości środowiska lokalnego. Odbywa się to przy okazji codziennych spotkań z uczniami, rodzicami, z pracownikami pedagogicznymi i niepedagogicznymi. Informacje te są pozyskiwane również podczas spotkań z przedstawicielami instytucji, fundacji, szkół i placówek, środków masowego przekazu. Dyrektor powiedział, że szkoła odpowiada na listy z propozycjami współpracy. Na tej podstawie podejmowana jest współpraca z następującymi podmiotami: rodzicami, placówkami edukacyjnymi, biblioteką, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, policją, lokalnym samorządem, domem kultury, fundacjami, placówkami ochrony zdrowia, kościołami, Centrum Pomocy Rodzinie, „Gazetę Lubuską”, Młodzieżowym Ośrodkiem Sportu w Gorzowie Wlkp., Teatrem im. J. Osterwy, Akademią Wychowania Fizycznego – Oddział Zamiejskowy w Gorzowie Wlkp., Uniwersytetem AM w Poznaniu, Hospicjum, Centrum Misyjnym, Sanepidem, Burmistrzem Sulęcina, Wydziałem Ochrony Środowiska i Rolnictwa Miasta Gorzów Wlkp., Oddziałem PTTK Ziemi Gorzowskiej, Muzeum Lubuskim, Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, Instytutem Pamięci Narodowej.

Nauczyciele w wywiadzie, partnerzy lokalni i samorząd oraz dyrektor stwierdzili, że praca szkoły wpisuje się w możliwości i potrzeby środowiska. Młodzież skupiona w szkolnym wolontariacie organizuje i bierze udział w akcjach charytatywnych na rzecz osób potrzebujących i miejscowego hospicjum, działa w ramach wolontariatu „Pola nadziei”. Uczniowie z klasy teatralnej wystawiają przedstawienia okolicznościowe dla dzieci z Przedszkola nr 9 w Gorzowie Wlkp. oraz dla osadzonych w Zakładzie Karnym w Wawrowie. Na prośbę samorządu lokalnego szkoła organizuje imprezy na terenie miasta i realizuje projekty edukacyjne. Jest otwarta również na potrzeby środowisk kombatanckich: Rodziny Katyńskiej, Związku Sybiraków oraz Towarzystwa Przyjaciół Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Uczniowie uczestniczyli w uroczystościach patriotycznych pod patronatem organizacji kombatanckich i spotkaniach z osobami, wywodzącymi się z tych środowisk. Dzięki wieloletniej współpracy z Oddziałem Ziemi Gorzowskiej PTTK szkoła popularyzuje wśród młodzieży idee PTTK. Z kolei, zgodnie z oczekiwaniami Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta i Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej szkoła prowadzi sesje naukowe, działalność ekologiczną i prozdrowotną, natomiast reagując na potrzeby pobliskiego Zakładu Karnego w Wawrowie, wspomaga resocjalizację więźniów poprzez umożliwianie im pracy fizycznej na rzecz szkoły.

Wśród działań dydaktycznych, wychowawczych lub organizacyjnych prowadzonych we współpracy z innymi podmiotami środowiska partnerzy lokalni, samorząd, dyrektor, uczniowie i ankietowani nauczyciele wskazali:

- organizację wyjazdów i wycieczek szkolnych w tym: wycieczki przyrodnicze organizowane we współpracy z Wydziałem Ochrony Środowiska, zajęcia przyrodnicze w Nadleśnictwie Kłodawa,
- zajęcia profilaktyczne i imprezy środowiskowe,
- projekty edukacyjne,
- wyjazdy młodzieży do Niemiec,
- działalność charytatywną.

Zdaniem wszystkich, wymienionych wyżej respondentów, ważną rolę w procesie dydaktyczno-wychowawczym odgrywają organizowane przez Sanepid i Wydział Ochrony Środowiska konkursy, prelekcje, akcje proekologiczne i prozdrowotne, warsztaty organizowane przez Miejski Ośrodek Sztuki. Nauczyciele i dyrektor w wywiadzie powiedzieli, że młodzież bardzo sobie ceni poznanie ciekawych ludzi i ich pasji w ramach szkolnej „Pasjonady”,

spotkania z dziennikarzami Gazety Lubuskiej, operatorem i grupą fotograficzną Tele TOP-u. Wymiar dydaktyczno – wychowawczy mają zajęcia z pracownikami teatru i wystawiane spektakle, zajęcia z psychologiem lub innymi specjalistami i warsztaty organizowane przez Miejski Ośrodek Sztuki.

Dyrektor, nauczyciele i przedstawiciel PTTK podkreślili w wywiadach szczególną rolę współpracy szkoły z PTTK w realizacji procesu edukacyjnego. Wśród form tej współpracy respondenci wymienili udział młodzieży w konkursach (np. „Poznajemy Ojcowiznę”, „Konkurs krasomówczy”). Przedstawiciel PTTK, dyrektor szkoły oraz nauczyciele stwierdzili w wywiadach, że zajęcia prowadzone przez PTTK z uczniami III LO zaowocowały wytyczeniem nowego szlaku turystycznego Powiatu Gorzowskiego – 20-kilometrowego szlaku rowerowego od Gorzowa Wlkp. do Mosiny. Praca nad szlakiem miała charakter wielopłaszczyznowy. Uczniowie uczestniczyli w warsztatach kształtujących umiejętności niezbędne do wykonania prac znakarskich, poznali podstawy krajoznawstwa i turystyki kwalifikowanej. Zapoznali się z rodzajami dokumentacji technicznej oraz wykonywali wszystkie inne czynności związane z profesjonalnym wyznaczeniem szlaku. Przewodnik to dzieło młodzieży – począwszy od układu treści jak i jej merytorycznej zawartości, a skończywszy na tytule: „Rowerem z Władysławem Szaferem”.

W opinii nauczycieli i dyrektora, wyrażonych w wywiadach, dzięki współpracy szkoły z organizacjami i instytucjami działającymi w środowisku szkoła odnosi wymierne korzyści, przyczyniające się do jej rozwoju:

- wzrasta atrakcyjność realizowanego procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- uczniowie mają możliwość pracy z profesjonalistami,
- uczniowie poznają instytucje działające w środowisku lokalnym,
- współpraca z teatrem ubogaca formy realizacji treści programowych klasy o profilu teatralnym,
- kształtowanie są postawy otwartości na drugiego człowieka i wrażliwości na potrzeby innych.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na bardzo wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: A

Wymaganie: *Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów*

Komentarz:

Szkoła bada losy absolwentów i wykorzystuje informację o ich losach do doskonalenia efektów nauczania i wychowania, w różnych formach współpracuje z absolwentami. Absolwenci szkoły są przygotowani do dalszego kształcenia i funkcjonowania na rynku pracy w miarę swoich możliwości.

Spośród ankietowanych nauczycieli 16/25 stwierdziło, że podejmuje współpracę z absolwentami. W opinii dyrektora szkoła często współpracuje z absolwentami. Nauczyciele i dyrektor powiedzieli w wywiadach, że pierwszym etapem jest zbieranie informacji dotyczących przyjęcia uczniów na wybrane uczelnie, następnie umożliwia się absolwentom odbycie praktyk studenckich w szkole, organizuje się spotkania z uczniami na lekcjach, zaprasza się absolwentów do udziału w szkolnych uroczystościach. Absolwenci wskazują uczniom szkoły nowe możliwości edukacyjne. Osiągnięcia absolwentów przedstawiane są w szkole na tablicach ściennych oraz w czasie Dnia Otwartego. Pokazy walk rycerskich w wykonaniu absolwentów pasjonujących się sztuką rycerską są atrakcją tej imprezy, służącej promocji szkoły.

Z przeprowadzonych przez szkołę badań w ramach ewaluacji wewnętrznej udało się ustalić losy 47% absolwentów. Z tej grupy 83,3% studiuje dziennie na uczelniach wyższych (głównie PWSZ w Gorzowie Wlkp., Uniwersytet Szczeciński, UAM w Poznaniu, Politechnika Poznańska i ZUT), 7% studiuje zaocznie. Pozostali uczniowie uczą się w szkołach pomaturalnych lub pracują (w tym za granicą).

Ankietowani nauczyciele (17/25) wykorzystują informacje o losie absolwentów do doskonalenia procesu nauczania

i wychowania. W opinii nauczycieli informacje o losach absolwentów służą motywowaniu uczniów do pracy nad sobą i kształtowaniu postawy wiary w siebie, inspirują uczniów do nauki i zachęcają do stawiania sobie celów życiowych. W opinii 69/99 ankietowanych uczniów nauczyciele nie opowiadają im o losach absolwentów.

Na podstawie opinii wyrażonej w wywiadach przez nauczycieli i dyrektora, szkoła prowadzi różne działania, aby przygotować uczniów do funkcjonowania na rynku pracy. Są to:

- zajęcia z zakresu podstaw przedsiębiorczości, na których uczniowie uczą się m.in. pisania biznesplanów;
- program doradztwa zawodowego, w ramach którego Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gorzowie Wlkp. przygotowuje warsztaty na temat „Kim będę”;
- pomoc uczniom w rozpoznaniu własnych predyspozycji psychologicznych i intelektualnych, poprzez udział uczniów w zajęciach dotyczących autoprezentacji organizowanych przez Mobilne Centrum Informacji Zawodowej w Gorzowie Wlkp.;
- umożliwienie uczniom kontaktu z ludźmi różnych profesji w ramach realizowanych projektów;
- działania pedagoga szkolnego związane z eliminacją stresu egzaminacyjnego i stresu towarzyszącego rozmowom kwalifikacyjnym oraz wystąpieniom publicznym (klasa teatralna);
- realizacja odpowiedniej tematyki na godzinach do dyspozycji wychowawcy.

Ankietowani uczniowie (72/99) uznali, że są aktywni i samodzielni w podejmowaniu decyzji (89/99) oraz lubią kontakt z ludźmi (93/99).

78/99 ankietowanych uczniów wyraziło opinię, że kończąc szkołę będą dobrze przygotowani do dalszej nauki. Jednocześnie, 73/99 uczniów wskazało, że potrzebuje korepetycji lub innych zajęć pozaszkolnych aby dostać się do wybranej szkoły wyższej. Według 33/47 ankietowanych rodziców, ich dzieci będą potrzebowały korepetycji aby sobie zapewnić możliwość dalszej nauki w wybranej uczelni. W opinii nauczycieli (23/25) uczniowie szkoły nie potrzebują korepetycji w celu zapewnienia sobie możliwości dalszego kształcenia.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na średnim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: C

Wymaganie: *Promowana jest wartość edukacji*

Komentarz:

Szkoła w różnorodny i skuteczny sposób przekazuje rodzicom i środowisku lokalnemu informacje promujące swoje działania i osiągnięcia. W lokalnym środowisku wytworzony został pozytywny obraz szkoły jako instytucji zaangażowanej w proces edukacji i wychowania oraz skutecznej w realizacji swoich celów.

Na podstawie wypowiedzi dyrektora oraz analizy dokumentacji szkolnej, można stwierdzić, że dzieje się to poprzez:

- specjalne informatory, ulotki, foldery, własną stronę internetową, umieszczanie tego typu informacji na tablicach ogłoszeń, wydawanie własnej gazetki szkolnej,
- prezentowanie się w lokalnych mediach (ogłoszenia i artykuły w prasie lokalnej, audycje radiowe, udział w programach lokalnej TV),
- udział w Targach Edukacyjnych w Gorzowie Wlkp. i Witnicy,

- organizację Dnia Otwartego i spotkań informacyjnych promujących szkołę w gimnazjach na terenie miasta.

Dyrektor powiedział, że szkoła upowszechniła ostatnio informacje dotyczące swojej oferty edukacyjnej (Dzień Otwarty), organizacji konkursu matematyczno-fizycznego dla gimnazjalistów (lokalna prasa) oraz wydania książki przez uczennicę szkoły w Wydawnictwie Radwan (szkolna strona internetowa, portal www.gorzow.pl).

29/47 ankietowanych rodziców ma wiedzę na temat realizowanych przez szkołę projektów, 15/47 o otrzymaniu przez szkołę grantu/dotacji, 13/47 o sukcesach uczniów w konkursach, 8/47 – w zawodach sportowych, 10/47 o udziale przedstawicieli szkoły w ważnych wydarzeniach i uroczystościach oraz przyznania uczniom stypendiów naukowych, a nauczycielom – nagród i wyróżnień. Przedstawiciele lokalnych partnerów szkoły i samorządu zadeklarowali w wywiadzie znajomość osiągnięć szkoły w dziedzinie sukcesów sportowych uczniów, nagród dla nauczycieli, stypendiów przyznanych uczniom oraz o realizowanych przez szkołę projektach. Przekazywane przez szkołę informacje na temat osiągnięć szkoły i jej uczniów, są dobrze oceniane przez ankietowanych rodziców (18/30). Zdaniem 9/30 rodziców oraz w opinii lokalnych partnerów szkoły są one wystarczające. Lokalni partnerzy zauważyli, że informacje na temat sukcesów szkoły znajdują się na jej stronie internetowej. Przedstawiciel samorządu stwierdził, że Wydział Edukacji UM w Gorzowie Wlkp. otrzymuje dane na ten temat 2 razy w roku.

Ankietowani nauczyciele (24/25) informują rodziców o celach, które szkoła chce realizować, a lokalni partnerzy w wywiadzie i ponad połowa rodziców (27/47) uznała w ankiecie, że otrzymują takie informacji. O celach realizowanych przez siebie działań edukacyjnych informuje rodziców 23/25 nauczycieli, o skuteczności tych działań – 22/25 nauczycieli. Otrzymywanie informacji na temat celów działań edukacyjnych stwierdziło 16/47 ankietowanych rodziców, a na temat ich skuteczności – 13/45. Nauczyciele informują rodziców o celach realizowanych przez siebie działań wychowawczych (22/25) i o ich skuteczności (23/25). 12/47 ankietowanych rodziców stwierdziło, że otrzymuje od nauczycieli informacje na temat celów, a 5/47 – na temat skuteczności podejmowanych przez nauczycieli działań wychowawczych. Zdaniem lokalnych partnerów, nauczyciele informują ich o celach i skuteczności swoich działań edukacyjnych i wychowawczych.

W poprzednim roku szkolnym, zdaniem dyrektora i lokalnych partnerów, szkoła prowadziła dla osób dorosłych działania informacyjne oraz szkolenia i warsztaty. Prowadzenie przez szkołę działań informacyjnych stwierdziło 10/47 ankietowanych rodziców, a szkoleń i warsztatów – 4/47. Zdaniem dyrektora kluczowe były, kierowane do rodziców działania w zakresie profilaktyki, głównie dotyczące dopalaczy. W opinii lokalnych partnerów, wyrażonej w wywiadzie oraz 5/47 ankietowanych rodziców, szkoła uczestniczyła w akcjach społecznych kierowanych do osób dorosłych. Ankietowani rodzice wskazali także na prowadzenie przez szkołę projektów edukacyjnych (6/47), spotkań z ciekawymi ludźmi (3/47) oraz konkursów (2/47). W dokumentach szkoły opisane są następujące działania promujące wartość uczenia się, kierowane do uczniów: w Programie Wychowawczym, w części dla kl. I – blok tematyczny „Ja w szkole”, który przewiduje m.in. zajęcia „Warto chodzić do szkoły”, a w części dla kl. III – blok tematyczny „Kształtując swoją przyszłość”.

Rodzice w ankiecie (38/47) i wywiadzie grupowym oraz przedstawiciele lokalnych partnerów szkoły i samorządu w wywiadzie, stwierdzili, że szkoła dba o jakość kształcenia. Rodzice w wywiadzie powiedzieli, że nauczyciele dążą do tego, aby szkoła znalazła się w czołówce szkół w mieście, a wyniki EWD z matematyki świadczą ich zdaniem o tym, że udało się to osiągnąć. W szkole realizowane są własne programy nauczania (z języka polskiego i informatyki), a jeden z nauczycieli opracował podręcznik. Według lokalnych partnerów i samorządu, EWD to bardzo cenna informacja pokazująca faktyczną pracę szkoły, która wyprzedziła renomowane licea w wyniku matury z matematyki. Zdaniem partnerów, do szkoły przychodzą uczniowie z przeciętnymi wynikami, a kończą ją z najlepszymi w całym Gorzowie Wlkp. Poza tym szkoła przekazuje wiedzę teoretyczną, ale jednocześnie podejmuje działania ukazujące jej zastosowanie w praktyce. Taka praca świadczy, w ich opinii, o wysokiej jakości uczenia się. Szkoła, zdaniem partnerów, potrafi sprostać nowym wyzwaniom. Z konieczności odeszła od sportu, ale znalazła nowych sprzymierzeńców i kierunki rozwoju: teatr, film, ekologię – ciekawie prowadzona praca w tych kierunkach stawia szkołę na wysokim poziomie.

Rodzice i przedstawiciele lokalnego środowiska postrzegają szkołę jako dbającą o relacje z lokalnym środowiskiem. Zdaniem lokalnych partnerów (wywiad) oraz 38/47 ankietowanych rodziców nauczycielom i innym pracownikom szkoły zależy na współpracy z nimi.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Szkoła wspiera rodziców w wychowaniu dzieci. Rodzice są informowani na bieżąco o rozwoju dzieci dzięki wypracowanym i znanym zasadom kontaktu nauczycieli i wychowawców z rodzicami. Pozyskiwane i wykorzystywane są opinie rodziców na temat pracy szkoły. Rodzice współdecydują w sprawach szkoły i uczestniczą w podejmowaniu decyzji.

W opinii ankietowanych rodziców szkoła umożliwia dostęp do następujących form wsparcia:

- pomoc pedagoga lub psychologa szkolnego (33/47),
- udzielanie rad i wsparcia przez wychowawców w sytuacjach problemowych (19/47),
- doradztwo w ramach indywidualnych lub grupowych spotkań z wychowawcą (5/47),
- prowadzenie warsztatów psychologicznych doskonalących umiejętności wychowawcze (5/47),
- pomoc poradni psychologiczno-pedagogicznej (5/47).

W ocenie dyrektora szkoły kluczowymi formami pomocy rodzicom w wychowaniu dzieci jest działalność komisji opiekuńczo-wychowawczej i praca pedagoga szkolnego. Nauczyciele w wywiadzie wyrazili opinię, że dodatkowo cenią sobie utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami, poznanie sytuacji życiowej wychowanków i ich rodzin. Stwierdzili ponadto, że na początku każdego roku szkolnego rodzice otrzymują harmonogram pracy szkoły (terminy spotkań z rodzicami, terminy ferii i dni wolnych od zajęć dydaktycznych, informacje dotyczące priorytetów wychowawczych na dany rok szkolny oraz form kontaktu rodziców ze szkołą). Rodzice w wywiadzie podali, że szkoła organizuje systematyczne wywiady, a w sytuacjach szczególnych nauczyciele i wychowawcy kontaktują się z rodzicami natychmiast i bezpośrednio. 31/47 ankietowanych rodziców oceniło, że są wystarczająco informowani przez szkołę na temat sukcesów, a 35/47 – na temat trudności, swojego dziecka w szkole. Podczas obserwacji szkoły nie znaleziono na tablicach informacji na temat zebrań rodziców, terminów indywidualnych spotkań dyrekcji z rodzicami, terminów indywidualnych spotkań nauczycieli z rodzicami.

Dyrektor oraz 23/25 ankietowanych nauczycieli stwierdzili, że opinie pozyskane od rodziców mają zdecydowany wpływ na działania szkoły. W podejmowaniu decyzji dotyczących szkoły brało udział 3/47 ankietowanych rodziców. Rodzice stwierdzili ponadto w wywiadzie, że ich wpływ na życie szkoły polega na organizacji studniówki i wycieczek klasowych. Dyrektor i nauczyciele w wywiadzie wyrazili opinię, że rodzice mają wpływ na program wychowawczy szkoły na poszczególnych poziomach i w klasach, wysokość składek i wydatkowanie środków Rady Rodziców. Według nauczycieli rodzice decydują w szkole o wyborze ubezpieczyciela dla uczniów, a dyrektor wskazał opiniowanie wewnątrzszkolnego systemu oceniania i organizację konkursu na najwyższą frekwencję w szkole. 11/47 ankietowanych rodziców nie brało udziału w żadnych działaniach szkoły, 7 rodziców wskazuje na udział w wywiadkach, dniach otwartych, zebraniach rodzicielskich, w tym spotkaniach rady rodziców i spotkaniach z dyrektorem, jubileuszu szkoły.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na średnim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: C

Wymaganie: *Funkcjonuje współpraca w zespołach*

Komentarz:

Nauczyciele z dużym zaangażowaniem pracują zespołowo. Wspólnie planują działania podejmowane w szkole, rozwiązują problemy oraz analizują efekty swojej pracy.

Nauczyciele wymienili następujące zespoły rady pedagogicznej, w których pracują:

- zespół do spraw programu wychowawczego i profilaktycznego,
- metodyczny,
- programowy,
- szkoleniowy,
- zarządzania szkołą,
- diagnozy osiągnięć uczniów,
- humanistów,
- promocji szkoły,
- stypendialny,
- do spraw organizacji imprez dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- do spraw ewaluacji wewnętrznej szkoły.

Ankietowani nauczyciele (22/25) ocenili, że nie ma nauczyciela w szkole, który nie byłby zaangażowany w pracę zespołową. Zdaniem dyrektora nauczyciele w wysokim stopniu angażują się w pracę zespołów nauczycielskich. W wywiadzie wszyscy nauczyciele stwierdzili, że zdecydowana większość działań szkoły planowana jest wspólnie. Źródłem planowania jest analiza efektów pracy zespołów nauczycielskich. Do wspólnie podejmowanych w szkole działań ankietowani nauczyciele zaliczyli:

- wypracowanie i ewaluację programu wychowawczego szkoły,
- analizę frekwencji uczniów i opracowanie programu jej podnoszenia,
- analizę wyników egzaminów maturalnych,
- planowanie, realizację i ewaluację realizowanych w szkole programów,
- modyfikację programów nauczania,
- modyfikację planów wynikowych oraz treści i metod nauczania,
- wprowadzenie innowacji pedagogicznych,
- przygotowanie testów diagnozujących poziom wiadomości i umiejętności uczniów.

Według 19/25 nauczycieli zespoły pomagają w rozwiązywaniu pojawiających się w pracy problemów. Spośród 25

ankietowanych nauczycieli, 18 wskazało, że często korzysta z pomocy innych nauczycieli w rozwiązywaniu problemów, które napotyka w szkole.

Dyrektor szkoły, pracownicy niepedagogiczni w wywiadzie oraz ankietowani nauczyciele udzielili informacji, że w szkole nie odbywały się szkolenia wewnętrzne, ani zewnętrzne na rzecz doskonalenia metod i form współpracy zespołowej, co potwierdza dyrektor i analiza szkolnej dokumentacji.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na średnim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: C

Wymaganie: *Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny*

Komentarz:

W szkole sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny. Nauczyciele są zaangażowani w ewaluację wewnętrzną prowadzoną w szkole. Wnioski wynikające z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego są wykorzystywane do planowania pracy oraz wprowadzania zmian w funkcjonowaniu szkoły na rzecz jej rozwoju.

Wszyscy nauczyciele w ankiecie stwierdzili, że są zaangażowani w ewaluację wewnętrzną. 17/25 nauczycieli uważa ewaluację za niezbędną dla poprawienia jakości własnej pracy. 16/25 nauczycieli wyraziło opinię, że ich udział w ewaluacji wewnętrznej podyktowany jest zwyczajem panującym w szkole (zwykle większość nauczycieli uczestniczy w ewaluacji wewnętrznej). W wywiadzie dyrektor szkoły stwierdził, że w celu aktywizowania i budzenia zaangażowania nauczycieli do prowadzenia ewaluacji wewnętrznej uświadamiał grono pedagogiczne, że jest to wymóg stawiany szkole. Osoby będące liderami pracy zespołowej są motywowane przez dyrektora w ramach posiadanych środków finansowych.

Nauczyciele w wywiadzie określili swoje zaangażowanie na różnych etapach ewaluacji wewnętrznej: przygotowaniu płaszczyzny ewaluacji na dany rok i pracy w zespole decydującym o wyborze obszaru ewaluacji, praca w zespołach zadaniowych, analiza wyników i wyciąganie wniosków na przyszłość. W szkole funkcjonuje lider – koordynator ewaluacji wewnętrznej, którego rola polega na współpracy z zespołami zadaniowymi przy opracowywaniu planu ewaluacji, jej realizacji i formułowaniu raportu. 14/25 nauczycieli wysoko ocenia w ankiecie swoje zaangażowanie w ewaluację wewnętrzną.

Dyrektor powiedział, że na radzie pedagogicznej podsumowującej rok szkolny przedstawia wnioski dotyczące efektów pracy w mijającym roku oraz wyników nadzoru pedagogicznego, w tym ewaluacji wewnętrznej. Jest to poprzedzone przeprowadzeniem wnikliwej analizy w ramach nauczycielskich zespołów przedmiotowych i problemowych. W wywiadzie nauczyciele wskazali przykłady uwzględnienia wniosków płynących z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego podczas tworzenia planu pracy szkoły:

- w związku z małą aktywnością Rady Uczniów, zaproponowali szczegółową ewaluację tego obszaru pracy szkoły;
- w odpowiedzi na wniosek z nadzoru w zakresie rekrutacji dotyczący małej liczby uczniów – wprowadzono do pracy szkoły działanie: Dzień Otwarty;
- w odpowiedzi na duże zainteresowanie uczniów fotografią i teatrem – wprowadzono do planu pracy innowację pedagogiczną i został opracowany projekt unijny w celu rozwijania tych zainteresowań.

Analiza dokumentacji szkolnej dotyczącej wewnętrznego nadzoru pedagogicznego pozwala stwierdzić, że szkoła planuje nadzór pedagogiczny na podstawie wniosków wynikających z nadzoru za miniony rok szkolny, w tym z ewaluacji wewnętrznej. Znajduje to potwierdzenie już w samej konstrukcji dokumentu jakim jest roczny plan nadzoru pedagogicznego. Zawiera on w swojej treści między innymi punkt „Wnioski wynikające z ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w minionym roku szkolnym z wyszczególnieniem słabych i mocnych stron pracy szkoły”. Na podstawie analizy tej dokumentacji szkolnej można stwierdzić, że realizacja wewnętrznego nadzoru

pedagogicznego jest bogato udokumentowana. Są to: narzędzia (ankiety, arkusze, kwestionariusze), dane statystyczne i analizę jakościową, sformułowane wnioski do pracy.

Na podstawie porównania podsumowania ewaluacji wewnętrznej i planu pracy szkoły można stwierdzić, że w planowaniu pracy wykorzystano wnioski wynikające z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego. W przekonaniu wszystkich ankietowanych nauczycieli wnioski płynące z nadzoru pedagogicznego (ewaluacji wewnętrznej) są uwzględniane przy wprowadzaniu zmian w funkcjonowaniu szkoły. Nauczyciele i dyrektor w wywiadzie, do najważniejszych zmian w funkcjonowaniu szkoły wprowadzonych w oparciu o wnioski z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego, zaliczyli:

- wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły o nowe ciekawe profile kształcenia, tj. klasa fotograficzna i teatralna,
- realizację projektów unijnych,
- organizację Dnia Otwartego szkoły,
- zmodyfikowanie szkolnych dokumentów – Kodeksu Ucznia i Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania w odniesieniu do oceny zachowania uczniów,
- wypracowanie zasad pozyskiwania informacji o losach absolwentów i wypracowanie zasad współpracy szkoły z nimi, w tym śledzenie ich losów oraz promocja sukcesów i osiągnięć życiowych absolwentów w środowisku szkolnym.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie*

Komentarz:

Wyniki przeprowadzonych badań i obserwacja szkoły pozwalają stwierdzić, że warunki lokalowe i wyposażenie umożliwiają realizowanie podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania. Podejmowane są systematyczne działania na rzecz podnoszenia jakości bazy dydaktyczno-wychowawczej szkoły.

W dniu obserwacji, z uwagi na pożar w lipcu 2010 roku, jedna kondygnacja szkoły była w trakcie kapitalnego remontu. Uwzględniając pomieszczenia tej kondygnacji można stwierdzić, że szkoła posiada wystarczające warunki lokalowe. Dysponuje szatnią, aulą, biblioteką z dostępem do Internetu wyposażoną w komputery, skaner, drukarkę i kserograf dostępny dla uczniów. W szkole jest miejsce na spożycie posiłku w kawiarence oraz wydzielone miejsce na wypoczynek w szkolnym holu. Szkoła posiada pracownię komputerową z 15. stanowiskami uczniowskimi i serwerem nauczycielskim. Na 14 gabinetów dydaktycznych, 7 posiada sprzęt komputerowy z możliwością prezentacji multimedialnych i dostępem do Internetu, a jeden wyposażony jest w tablicę interaktywną. Poszczególne pomieszczenia w miarę możliwości są odnawiane. Bazę sportową szkoły stanowią: 2 sale gimnastyczne, kompleks wielofunkcyjnych boisk, siłownia. Warunki lokalowe szkoły za odpowiednie do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania uznało 11/25 ankietowanych nauczycieli, 11/47 ankietowanych rodziców oraz dyrektor szkoły. Zdaniem 13/25 nauczycieli i 19/47 rodziców, w bazie lokalowej szkoły występują braki, ale są one nieliczne. Natomiast 11/47 rodziców wskazało występowanie znaczących braków w tym zakresie. Według rodziców słabą stroną szkoły jest mała sala gimnastyczna. W ocenie uczniów (wywiad) budynek jest ładny, ale potrzebuje nowej elewacji. Według samorządu terytorialnego (wywiad) placówka pięknieje, posiada odpowiednią ilość gabinetów, które są dość dobrze wyposażone. Pomimo prowadzonych aktualnie prac remontowych, szkoła oczekuje na przyznanie kolejnych funduszy przeznaczonych na modernizację budynku.

Dyrektor oraz 15/25 ankietowanych nauczycieli wyrazili opinię, że w szkole są nieliczne braki, dotyczące wyposażenia niezbędnego do realizowania podstawy programowej i przyjętych w szkole programów nauczania.

Dyrektor wskazał brak w pełni wyposażonej pracowni fizycznej i chemicznej, profesjonalnej pracowni do nauki języków obcych oraz pełnej komputeryzacji szkoły w zakresie wyposażenia wszystkich pracowni dydaktycznych w sprzęt multimedialny. Zdaniem 57/99 ankietowanych uczniów w szkole jest wystarczająco dużo pomocy naukowych. W wywiadzie grupowym uczniowie z jednej strony wskazali, że na lekcjach często są używane projektory multimedialne, z drugiej – zwrócili uwagę na wysłużony sprzęt odtwarzający w gabinetach do nauki języków obcych. Rodzice w wywiadzie wyrazili opinię, że nowe wyposażenie pojawia się w szkole dzięki realizacji projektów unijnych. Podczas 3/5 obserwowanych lekcji, można było stwierdzić, że wyposażenie klasy w pełni umożliwiło realizację celów lekcji.

W szkole istnieje plan utrzymania i polepszenia warunków lokalowych, o czym świadczy analiza dokumentacji szkolnej oraz wywiad grupowy z partnerami szkoły, samorządem, nauczycielami i dyrektorem. W ciągu ostatnich 2 lat podejmowano działania zmierzające do wzbogacenia zasobów lokalowych według istniejącego planu uzupełnienia wyposażenia. Nauczyciele w wywiadzie grupowym oceniają, że warunki lokalowe zmieniają się na lepsze. Wśród inwestycji i remontów wymienili: wymianę okien, powstanie boiska wielofunkcyjnego, doposażenie szkoły w tablicę interaktywną, laptopy i rzutniki oraz ekran wielkoformatowy. Według opinii partnerów szkoły i samorządu wyrażonej w wywiadzie szkoła zgłasza swoje zapotrzebowanie, a jej potrzeby są uzupełniane. Jednocześnie zaznaczono, że szkoła pozyskała nową pracownię – studio filmowe oraz liczne pomoce dydaktyczne wykorzystując środki unijne. Od 2 lat wysokość budżetu szkoły nie pozwala na zakup pomocy dydaktycznych. W ocenie dyrektora najważniejszymi partnerami szkoły w działaniach na rzecz wzbogacenia jej warunków lokalowych i bazy dydaktycznej są rodzice. Rodzice wskazali, że przyczynili się do urządzenia kawiarenki dla uczniów, siłowni, zakupu szafek uczniowskich, pozyskania sponsorów na zakup strojów sportowych, ponadto wspierają anonimowo szkołę różnymi zakupami.

Powyższe argumenty wskazują na spełnianie wymagania na wysokim poziomie.

Poziom spełniania wymagania: B

Wnioski z ewaluacji:

1. Wypracowany przez szkołę system analizowania wyników egzaminu maturalnego i wdrażania wyciąganych z analizy wniosków, z zastosowaniem edukacyjnego programu „Oswoić maturę”, skutecznie przyczynia się do osiągnięcia przez uczniów coraz lepszych wyników na egzaminie maturalnym.
2. Uzyskanie w roku 2010 najwyższego w Gorzowie Wlkp. wskaźnika Edukacyjnej Wartości Dodanej z matematyki oraz utrzymująca się wzrostowa tendencja rozwojowa w tym przedmiocie jest sukcesem szkoły w konsekwentnym realizowaniu koncepcji pracy w obszarze podnoszenia efektów kształcenia.
3. Prowadząc, zgodnie z koncepcją pracy, innowacje pedagogiczne i inne nowatorskie działania oraz realizując atrakcyjne projekty ze środków EFS, szkoła skutecznie uatrakcyjnia swoją ofertę edukacyjną oraz wpływa na rozwój kompetencji i zainteresowań uczniów.
4. Uczniowie są świadomymi uczestnikami procesu dydaktyczno – wychowawczego, przez co wskazują na potrzeby edukacyjne, które ich zdaniem nie są w pełni zaspokojone przez szkołę, dotyczące w szczególności: oferty edukacyjnej szkoły w obszarze przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym, indywidualizacji procesu nauczania oraz stopnia przygotowania do dalszej nauki.
5. Uczniowie mają niewielki wpływ na przebieg procesu dydaktycznego, gdyż nauczyciele w małym stopniu zachęcają ich do zgłaszania propozycji czego i w jaki sposób chcieliby się nauczyć.
6. Konsekwentne egzekwowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych i sprawiedliwe ocenianie motywuje uczniów do uczenia się.
7. Nauczyciele podczas oceniania rzadko odnoszą się do poczynionych przez uczniów postępów, dlatego informacja zwrotna przekazywana uczniom nie stanowi dla nich wsparcia w procesie uczenia się.
8. Szkoła stwarza warunki do aktywności uczniów w podejmowaniu inicjatyw i realizowaniu przedsięwzięć na rzecz szkoły i środowiska lokalnego, które przyczyniają się do rozwijania u nich pożądaných społecznie postaw.
9. Aktywna współpraca szkoły z Oddziałem Ziemi Gorzowskiej PTTK oraz innymi instytucjami w środowisku lokalnym wpływa na rozwój pasji i zainteresowań uczniów oraz przynosi wymierne efekty, jak np. wytyczenie nowego rowerowego szlaku turystycznego.
10. Udział rodziców w podejmowaniu decyzji dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły jest niewielki, gdyż działania podejmowane przez szkołę w celu ich aktywizowania są mało skuteczne.
11. Nauczyciele nie rozwijają swoich umiejętności w zakresie pracy zespołowej ze względu na brak w szkole doskonalenia zawodowego dotyczącego metod i form współpracy.
12. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły charakteryzuje się delegowaniem zadań i uprawnień, przez co wpływa na wysoki stopień organizacji zespołowej pracy rady pedagogicznej.
13. Szkoła wykorzystuje wyniki i wnioski ewaluacji wewnętrznej do wprowadzania zmian przyczyniających się do jej rozwoju.
14. Szkoła osiąga cele określone w koncepcji pracy dzięki systematycznej, zespołowej pracy nauczycieli, podejmujących działania o charakterze systemowym, adekwatne do zakładanych celów i realizowane często we współpracy z partnerami lokalnymi.

Wymaganie	Poziom spełniania wymagania
Obszar: Efekty	
Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe	A
Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności	B
Uczniowie są aktywni	B
Respektowane są normy społeczne	B
Obszar: Procesy	
Szkoła lub placówka ma koncepcję pracy	A
Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej	B
Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany	C
Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli	B
Kształtuje się postawy uczniów	B
Prowadzone są działania służące wyrównywaniu szans edukacyjnych	B
Obszar: Środowisko	
Wykorzystywane są zasoby środowiska na rzecz wzajemnego rozwoju	A
Wykorzystywane są informacje o losach absolwentów	C
Promowana jest wartość edukacji	B
Rodzice są partnerami szkoły	C
Obszar: Zarządzanie	
Funkcjonuje współpraca w zespołach	C
Sprawowany jest wewnętrzny nadzór pedagogiczny	B
Szkoła lub placówka ma odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie	B

Raport sporządzili:

- Małgorzata Brodzińska
- Grażyna Kołogrecka-Dul
- Katarzyna Piechota

Kurator Oświaty:

.....

Wersja pełna raportu dostępna jest pod adresem: www.platforma.npseo.pl/summary/htmlReport/id/5438